

322

324

SERV

22

in 4th

24

RVE

C. 324.

40

Ex Bibliothecâ
quam 16000. Voll. constantem
huic Abbatiæ S. Genovefæ Paris.
Testamento legavit Car. Mauriti.
LE TELLIER Archiep. Remensis.
Obiit anno 1710.

Ct
324

1225

Int. 322

inv. 822

J. Dupré (v. 1481-90)

Trice 1

**Sinodalia meldeñ.
diocesis statuta.**

41. la Libris sancta Genovefa parisi.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text in the middle of the page, possibly a signature or a specific section header.

Continuation of handwritten text at the bottom of the page.

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Hec sunt q̄ de modo et ritu celebrationis sancte sinodi
meldeñ. in antiquis codicibus inveniuntur scripta.

S ora septima de mane diei iouis sancte sinodi ce
lebrianda est solenniter et celebrari consuevit pro
ipsa sancta sinodo et ante ipsam missa de spiritu sancto cū
Gloria in excelsis et Ite missa est. nec in ea dicitur prosa
neqz symbolum neqz prefatio propria de s̄cto spiritu sed
prefatio cōmunis. Solent insuper in eadem missa chorū
ducere duo curati rurales de habitu ecclesie meldeñ (si q̄
tales tunc ibidem circa hoc rep̄riantur experti) alioquin
alii duo de dicto habitu etiam non rurales curati. Qua
quidem missa et post eā septa celebratis: debet episcopus
chorū intrare sericea capa indutus cum mitra et baculo
pastorali. Vel eius Vicarius pro eo indutus sup̄ficio cum
capa sericea. Ipsoqz i medio chori stante assistentibus cū
eodem archidiacono capis sericeis indutis et post eos ab
batibus similiter indutis baculos suos abbatiales absqz
mitris (nisi ex permissu ep̄scopi) deferentibus: accedens
diaconus associatus subdiacono. quos precedere debent
crux thuribulum et cerei accepta benedictione ab ep̄s
copo Vel eius p̄dicto Vicario legit in choro euangelium
Designavit iesus. Quo lecto episcopus deposita mitra
Vel eius Vicarius genibusqz flexis incipit et astantes
prosequuntur hunc hymnum

Eni creator spiritus mentes tuorum Visita im
ple superna gratia que tu creasti pectora ut
paracletus diceris donum dei altissimi fons viuus ignis
caritas et spiritalis vnctio u septiformis munere dex
tre dei tu digitus tu rite promissum patris sermone ditā
guttur accende lumen sensibus infunde amorem cor
dibus infirma nostri corporis Virtute firmans perpetim
a ii.

ostem repellas longius pacemqz donec protinus du-
ctore sic te preuenio. Vitemus omne noxium. Et te sci-
amus da patrem noscamus atqz filium te Vtriusqz spi-
ritum credamus omni tempore. Et laus patri cum
filio sancto simul paracrito nobisqz mittat filius carisma
sancti spiritus Amen. Completo autem hymno sur-
gens episcopus Vel eius Vicarius preces et orationes di-
cit sequentes. Emitte spiritum tuum et creabuntur. Et
renouabis faciem terre. Post partum Virgo inuoluta.
Dei genitrix. ac. Domine exaudi. Et cla. Dominus Vo. Et cum
Oramus orationes nostras concede nos famulos
tuos. q. d. deus ppe. ac. Ut in pontificali continentur. Et terminantur
Per christum. Tunc episcopus Vel eius Vicarius (omnibus aliis
prostratis) stans dicit Confiteor deo. ac. Clerus respondet. Amen
Misereatur tui opus deus. ac. Et episcopus. Amen. hinc con-
tinuo clericus Confiteor. ac. Episcopus Vero. Misereatur. ac.
Item subiungit Absolutionem et remissionem. ac. His itaqz com-
pletis episcopus Vel alius pro eo et eius loco sermonem
facit ad clerum Verbis latinis. Quo finito duo archidiaconi
coni stantes cantant alta Voce letaniam. Et cum dixerint
Versum hunc. Ut pontificem nostrum. ac. stans episcopus similiter
cantando dicit. Et huic sancte synodo adesse digneris. Te
roga. ac. Quo dicto archidiaconi letaniam complent. Ea au-
tem finita Notarius episcopi aut alius ipsius episcopi auctoritate
dicit alta Voce Ecedant laici et alii qui presenti synodo
interesse non debent. Quibus exclusis leguntur sigillatim
et alta Voce per dictum notarium episcopi Vel alium ad hoc
deputatum omnes et singuli beneficiati qui in dicta synodo com-
parere tenentur. Quo facto si qui dictorum beneficiatorum (ces-
sante legitimo impedimento non comparuerint) nec habiti
sint pro debite excusatis: episcopus Vel eius Vicarius in
stante causarum officio promotores reputat et declarat eos com-

tumaces sub talibz Verbis Vel in effectu similibz a B
 sentes oēs ⁊ singulos quos pro excusatis non habui⁹ re-
 putam⁹ cōtumaces. Posthac autem episcopus Vel ei⁹ Vi-
 cari⁹ cū suo clero tractat de causis et negociis ecclesiasticis
 sue diocesis in synodo tractandis. Si qd̄ enim emergat ex
 poit cōquerētes audit: defectuosos rephēdit punitqz Cō-
 stitutiōes et p̄cepta facit factas et sc̄tā de nouo pmulgat
 ipsasqz ⁊ ip̄a necnō ātiquas ⁊ ātiq̄ q̄ quas ⁊ p̄ quos Volu-
 erit iubet et facit legi necnō libellū de tēpore. Decant in
 super publice referre tenent alta Voce noīa singulariū p̄-
 sonarū ecclesiasticarū sui decanatus q̄ dū Viuerent synodo
 interesse tenebūt ⁊ a nouissima synodo (siue ī ipso decanatu
 siue extra) decesserint: Ut p̄ eis a supstitibz oretur sub hac
 forma in effectu. . N. curatus dum Viueret parochialis
 ecclesie de. N. met decanatus de. N. a nouissima synodo de-
 cessit. Tūc incipiente altero decanorū cātā p̄ eū et alios
 decanos necnō p̄bros alternatim. ps. De profundis cum
 Versu Requiem eternā. Et in fine dicitur submissa Voce
 Pater noster. Stās aut episcopus deposita mitra Vel ei⁹
 Vicari⁹ dicit p̄ces ⁊ orōnem sequentes. Et ne nos inducas
 Sed libe. . Apoz. in se. Erue do. Pro cunctis fide. des. Re q̄
 Requiescāt in pace. Amen. Dñe exau. Et cla. . Dñs Vo
 Et cū spt. Drem⁹ eus Venie largitor. ac. Requiescāt
 in pace. Amen. Demū ep̄us sedens cū mitra Vel p̄fat⁹
 ei⁹ Vicari⁹ rogat p̄ pauperibz locis ⁊ ecclesiis sue diocesis
 Ut eis subueniat. Et postremo surgens ep̄us benedicti-
 onē facit cōdem Vidz. Sit nomen dñi be. Adiuto. ac. Quib⁹
 oibz rite peractis licentiat p̄bros a synodo maior archidia-
 conus dicens. In nomine domini nostri iesu cristi rece-
 datis in pace.

Prime partis sinodaliū meldeñ diocesis statutorū
rubrice.

De prescriptis die et loco quibz sancta synodus celebrari cō-
suevit ac de cōparicione in eadem facienda. i.

De preparatione et modo eundi ad sinodū eāqz intrādi
standi ibidem et exinde redeundi. ii.

De Vita gestu habitu et honestate ecclesiasticarum per-
sonarum. iii.

De nō tenendo cōcubinā seu etiā mulierez suspectā ne-
qz secū plem suā illegitime genitam. iiit.

De nō celebrando missam nisi prius dictis matutinis et
prima necnon ieiuno stomacho. v.

De his eadem die nō celebrando missas. vi.

De presbiteris admittendis Vel nō p curatos ad diuina
in suis parrochialibz ecclesiis celebranda. vii.

De nō celebrādo diuina sine licentia epī in capellis et ora-
toriis nō fundatis et nō habentibus capellanos benefi-
ciatos neqz in parrochialibus ecclesiis preter voluntatē
parrochialium presbiterorum. viit.

De dicendis horis et aliis diuinis officiis scdm ordinez et
Usū meldeñ ecclesie celebrandis. ix.

De manipulo curatorum habendo. x.

De predicatoribus et qstoribus p presbiteros prochiales
in suis ecclesiis et locis admittendis Vel non. xi.

De cōseruatiōe reddituū et possessionū singularū ecclesia-
rū: deqz his in missalibz scribendis et nō alienādis. xii.

De sigillis per rectores parrochialū ecclesiarū habendis
et custodiendis. xiii.

De nō exigendo a quibusuis psonis p rurales decanos
qui cristianitatis dicuntur: Ultra sommā. xiiii. so. iiii. den.
turon rōne Visitac cuiusqz parrochialis ecclesie deqz nō
nullis aliis eoz officio incumbētibz. xv.

Secūde ptis sinodaliū statutorū rubrice.

De sacramentis in generali ac debita ante eorum receptio-
nem preparatio facienda exhibendaque eisdem reuerentia.
Necnon de non contrahendo per ipsos ministrantes aliosque mere
spirituales ac diuini officii celebrationis mediante quouis pre-
cio antequam ministrata et celebrata fuerint: neque aliquid con-
tra id quod ex legitima consuetudine debet etiam extorquendo. i.
De sacramento baptismi eiusque ritu materia et forma:
deque illud non iterando. ii.

De sacramento confirmationis: deque illud semel post bap-
tismum recipiendo. iii.

De sacramento confessionis et penitentiae: necnon de casibus reservatis.

De sacramento eucaristie. v.

De sacramento matrimonii. vi.

De sacramento extreme unctionis. vii.

De ecclesiastica sepultura quibus danda sit: quibus quoque deneganda

Tercie partis synodaliu statutorum rubricae.

De non recipiendo alienos prophanos aut etiam eis sine di-
missoris ecclesiastica ministrando sacramenta. Necnon de
dandis vel non huiusmodi dimissoris. i.

De non prohibendo ecclesie ingressus mulieribus pro earum partu
deque nichilo inducta circa hec consuetudinem obseruando
necnon de notoriis incestibus adulteris et concubinatibus offe-
ciali vel promotori melius denuntiandis. ii.

De obseruatione diei dominice et aliorum festorum. iii.

De obseruatione ieiuniorum. iiii.

De ecclesiis ecclesiarumque cimiteriis et aliis sacris locis
non prophanandis. v.

De decimis per laicos detentis: prochiabilibus ecclesiis infra
quarum limites excrescunt restituendis. vi.

De excoicatione publicandis et euitandis. Necnon de registris
super hoc per prochiales presbiteros conficiendis et conseruandis. vii.

De spiritualis iurisdictionis perturbatoribus et violatoribus eccle-
siastice libertatis. Deque penis et censuris in eos a iure latis.

Hec sunt de nouo condita pariter et antiqua meldenſis dioceſis per reuerendū patrem in x̄sto dñm iohānem ſuiffier meldenſē ep̄m emendata correctā reformata i rectāqz cōnice cōstitutois formā redacta inouata cōfirmata necnō inſācta ſinodo. āno dñi. m̄ cccc̄ nonageſunotercto rite promulgata ſinodalia ſtatuta

an.
1493

i ohānes miſeratiōe diuina meldenſ. ep̄us. Vniuerſis et ſingulis abbatibz abbatiffis prioribz prioriffis decanis archidiaconis p̄b̄is curatis a nō curatis capellanis vicariis ceterisqz tā parochiaſiū q̄ aliarz eccleſiarz rectoribz. necnō ſabricariū matriculariis puſoribz. locoꝝqz prochiatis a aliis q̄buſuis eccleſiaſticis et ſecularibz p̄ſonibz i noſtris Villa citate et dioceſi meldenſi cōſtitutis p̄ſentibz et futuris Salutem in dño ſempiternā

Notū facim⁹ q̄ ante oculos noſtre ſollicitudinis dudum reuoluentes quot a quātis ad ſufferendā humeris noſtre imbecillitatis impoſitā regiminis dñici gregis crediteqz nobis diſpenſationis ſarcinā tū diuinē legis tū humanarū paſſim cōſtitutionū ad plebis eruditōem vite ac morum cōpōem temerariōꝝ audacie refrenationem cohercionem et delictōꝝ correctōem indigem⁹ adiumentū tātis qz inuitigilātes curis a quas ad hec cōducere putauim⁹ ſacroꝝ cōciliorz ſāctiōes ſctōꝝqz patrū ſcripturas p̄legentes p̄penſimus ea nō modicū p̄ſtare ſupplementū q̄ a noſtris predeceſſoribz p̄te recordatiōis meldenſibz ep̄is ſolerti prouidentia olī cōdita fuere ſinodalia ſtatuta q̄quā nimirū in ſraſcriptū rationibz et cauſis viderent eſſe et eſſent neceſſario emendanda. Ad illa ſi q̄dem nr̄m ſtudiū cōuertentes eaqz i diuerſis codicibz diuerſa ac diuerſimode ſcripta inueniētes plurima eorūde nō ſolū a ſe inuicē nūero a ordine verūetiā ſcdm ſanū textus intellectū a naturalē rationē adeo diſcrepare cōpim⁹ q̄ interpoſitū ſupfluis ac inuixtū

alienis in quibusdam in aliis autem truncatis sententiis muta
taque Verborum forma et interdum confusa in utrisque substantia
concessum vel preceptum in uno Visum sit in altero derogante
negatum et contra. Idque causam prebuisse qua etiam quod ab his re
manere intacta piculis magis spreta neglectaque extiterit
quam debite observata. dissoluta namque lege diocesana oborte
ac introducte perniciose contrarie iuris equitati improbandeque con
suetudines sanctas observantias puertere dictum quoque inua
lescentibus corruptelis ea quod iusticie pacis et modestie erant in
abusum contentiones et scandala sensum desuperare ac tandem quod
quod sibi Visum in sua causa equus iudex propria licet periculumque er
roneum alii in alterum Violato iure humane societatis secutus est
opinionem. Quodque statutorum intolerabile discrimen non cul
pa aut inertia condentium Verisimile est accidisse sed scriptorum
inscitie vel temeritati potius imputandum. Nos vero tantos
errores scissuras dissidiorum materias et quod multa sunt ex
his resultantia scandala quibus statuta huiusmodi Velut Virtutum
plante in agro dominico super crescentibus Vidorum sentibus et spi
ritus fuscate subacta iacebant aperire cupientes eadem sta
tuta in pristina debitamque et rectam canonice constitutionis for
mam quo per devia hactenus errantes ad patefactam eis meabi
lem rectam viam reuocari Valeant reparanda esse censuimus no
bis eam subsidium et levamen non parum directivamque pastorem
Virgam et commissum nobis domino gregi securam ad superna pas
cua semitam perculdubio prestitura. Tales nos in aliorum scriptis
et constitutionibus preactis exhibentes quales nostros succes
sores occurrente infuturum causa et exigente ratione Vo
lumus in nostris esse eorum sane intellectores Visis igitur ac intellectu
diligent et perspicue preactis statutis attentisque premissorum sin
gulis cum ceteris circa hoc de iure attendendis hinc super his
matura deliberatione cum peritis ac discussis longa et sabubum
disceptatione accuratissimoque ingenio discussiendis rescanda

resecantur et explicanda explicauimus. Interpretanda interpretati
mus. castiganda: emendanda: corrigenda castigauimus emen-
dauimus correximus. Sic quoque rite et canonice reformata in-
ter opera erat inuantes et confirmantes: tamen ea quae nonnulla eis
inserta a nobis et per nos nuper et de nouo edita necesse quidem et
oportuna: in hoc volumine iussu nostro ordine subsequenti fideliter
conscripserunt: demum in nostra sancta synodo decreuimus fore promulganda:
ac promulgauimus auctoritateque nostra ordinaria et dioecesana precepi-
mus per nostram dioecesim publicanda et inuolabiliter obseruanda prout ipsi
tunc promulgauimus atque publicari precepi-
mus et inuolabiliter obserua-
ri. Alia quibus siue noua siue antiqua a nostris predecessoribus
melchioris episcopi condita si quae sint his contraria seu in aliquo dero-
gatoria synodalia statuta abrogantes: et sequens nostra auctoritate pre-
dicta declarantes penitus abrogata. Cetera vero non contraria
neque derogatoria (iusta tamen et rationabilia) in suo robore permanere
uoluimus atque decernimus in posterum permanere. Ut autem in occurre-
ntibus casibus et dubiis quod sit super his statutum eo facilius elici possit
atque se prout optime offerat inquerenti quo supradicta infra scripta
statuta aptius et commodius ordinata extiterint: ipsa per
singula capitula et proprios titulos in tres partes diuisim esse
diuidenda. In prima enim parte illa conscribi fecimus in qua agit
de his quae ad ecclesiarum ecclesiasticarumque personarum regimen statum
et honestatem necnon ad rem earundem ecclesiarum conseruationem
diuinarumque officiorum celebrationem specialiter et directius spectant
In secunda vero ea quae sacramenta et eorum administrationem nec
non defunctorum sepulturam concernunt. In tertia autem ea quae po-
tius et utrobique populum respiciunt. In quorum omnium et singulorum
fide et testimonium premissorum hoc supradictum inde fideliter con-
scriptum Volumen sigilli camerere nostri fecimus munimine ac
manualis signi dilecti nostri magistri Johannis de pöcp-
notarii nostri iussu appositione roborari. Datum et actum in nostra pre-
dicta sancta generali synodo melchioris celebrata. Anno domini millesimo
cccc. nonagesimo tercio die iouis. xix. mensis septembris.

la 93 is
14m 147

Prima pars synodaliuz constitutionū de his q̄ ad eccle-
siaz ecclesiasticazqz psonaz regimen ⁊ honestatez: necnō
ad rez earūdez ecclesiaz cōseruatiōez diuinorūqz officio-
rum celebratiōez specialius ⁊ directius spectant.

Primo de prescriptis die ⁊ loco q̄bus sc̄ta synodus cele-
brari cōsuevit ac de cōpariciōe in eadem facienda.

Acrosc̄ta generalis synod⁹ meldeñ die iouis in-
tra ieiunia q̄ttuor t̄porū mensis septembriis i ec-
clesia nr̄a meldeñ ab ānquo ānuatī celebrari cō-
suevit: eāqz celebrādā fore censem⁹: oīb⁹ ⁊ singulis ecclesia-
sticis psonis i ip̄a synodo de iure vel cōsuetudine cōparere
⁊ itersse debentib⁹. districte p̄cipientes q̄tin⁹ p̄dictē die ⁊ lo-
co quotannis debite cōpareāt i eadez ⁊ personaliter inter-
sent: nisi grauis īfirmitas aut alia īeuitabilis necessitas
eos fecerit excusatos quo casu ydoneū p se mittāt psonā
q̄ excusatiōez h̄mōi corā nobis vel a nobis ad hoc deputa-
t⁹ Vicariis iuramēto affirmare teneat ⁊ requisita affirmet

De preparatiōe ⁊ modo eundi ad synodū eāqz intia
d̄standi ibidem ⁊ exinde redeundi.

Recipit p̄ nr̄oz p̄decessorū synodalia statuta put
et p̄cipi⁹ singulis nostre diocesis ad synodū Ven-
tur⁹ prochiālib⁹ p̄brie: quatin⁹ die d̄nica īmediate eādē
synodū p̄cedente: ⁊ exinde ān eoz a suis prochiis egressuz
diligenter īq̄rāt an i eis dez prochiis aliq̄ sint grauib⁹ īfir-
mitatib⁹ laborātes ⁊ detenti: ac eos etiā nō requisiti visi-
tent eozūqz aiarū saluti q̄tū poterint ⁊ casus exegerit p̄-
uideāt necnō per propinquiores et Vicinos remanentes
presbiteros prouideri procurent

Itez Venientes ad synodū: stātesqz ppter hoc meldis
et exinde ad sua loca redeuntes p̄ libate ecclesiastice pso-
ne tā habitu q̄ incessu aliasqz honeste se habeāt ac hone-
sta q̄rant ⁊ pacifice inhabitent hospicia. Sanctam insu-
per synodum ieiunt omnes rastqz coronam et barbam:

necnō de can^o albis et stolis aliis vero sup^{er}sticiis induiti ins
trent singlⁱ copia p^{re}sentiu^m statutor^{um} ad origiⁿale collationata
muniti. Et ad tractanda statuenda tractata ordinata et
statuta iⁿ eadem synodo diligenter attendat

Item null^{us} prochi^{us}alis p^{re}sbyter post synodu^m absq^{ue} petita
et obtenta a nobis vel officiali nostro seu alio per nos ad
hoc deputato speciali licentia recedat

De Vita gestu habitu et honestate ecclesiasticar^{um} p^{er}sonar^{um}
p^{er} nostror^{um} p^{re}decessor^{um} synodalia statuta et h^{ab}etur p^{er}
ut et prohibem^{us} omnib^{us} et singulis ecclesiastic^{is} p^{er}sonis
nostre diocesis maxime iⁿ sacris ordinibus cōstitutis ne
tunicas a posteriori p^{ar}te fissas aut alia statui ecclesiastico
indecentia vestimenta induat nec sine caligis icedat neq^{ue}
portent enses brachmardos venabula ianuelinas aut alios
inuasivos baculos p^{er} villas aut quic^{um} opida. Nō nutriat
cornū aut plipā barbā. sed sepe rasi amplā coronā iuxta
gradus sui ordinis exigentiā deferat. Ad aleas insup^{er} cū
decis seu alios ludos clericis prohibitos ludere. choreis
assistere interesse spectaculis aut choreas et spectacula
facere. tabernas (nisi sint viatores aut alias necessitate
coacti frequentare vel etiā illicitas clericis negociatiōes
exercere presumant

Item iuri cōforme prouincialis cōsiliū statutū iⁿ nostra
diocesi precipimus obseruari quo singulis abbatib^{us} atq^{ue}
monachis sub pena excommunicationis inhibetur ne ab
bas sine monacho neq^{ue} monach^{us} sine fratre comite extra
suū mōasteriū icedat. ac ne mōach^{us} (etiā si prioratū p^{ro}posi
turā aut quāuis admⁱⁿistracōez obtineat iⁿ villa opido aut alio
quocūq^{ue} loco sol^{us} moret^{ur} vel iter sc^{ilicet}lares cohabit^{et}. sed secū
aliū monachū quē ad hoc ei^{us} abbas duxerit deputādū ha
beat cui^{us} cōsortio fret^{us} ea q^{ue} sūt regularis obseruatiōis vale
at salubrit^{er} adiuuare potissime si ad hoc talis b^{en}eficiū fruct^{us}
suppetere possint

De p^{re}sentibus p^{re}sentibus p^{re}sentibus
et aliis b^{en}eficiis

Item eodem preacti provincialis concilii statuto precipitur omnibus et singulis abbatibus abbatissis prioribus priorissis monachis monialibus canonicisque regularibus et aliis quibuscunque religiosis. Idque volumus et precipimus per nostram dioecesim inconcusse observari. Ut ipsi abbates abbatisse Priores priorisse monachi moniales regularesque canonici et alii religiosi Vestibus et calcamentis ordini suo congruentibus utantur. Et in quolibet monasterio in suis habitibus huiusmodi Uniformiter se habeant. In refectorio simul comedant ac in dormitorio communi dormiant omnes. Eisdem preterea sub pena excommunicationis inhibentes (prout etiam a iure ex consilio generali extitit et est generaliter prohibitum) ne canes Venaticos nutrant aut per suos familiares in suis monasteriis nutrire permittant neque Venationibus presentiam exhibeant personalem.

De non tenendo concubinam seu etiam mulierem suspectam neque secum prolem suam illegitime genitam.

Pre prohibet prohibent provincialia ac synodalia statuta: nos quoque sub pena excommunicationis districte prohibemus ne ullus in nostra diocesi commorans presbiter concubinam seu etiam quamvis mulierem in sua domo occasione quavis teneat: nisi mulier illa sit ipsius presbiteri mater aut soror: Vel saltim non suspecta administrandi quinquagenaria Vel quadragenaria bone fame et conversationis honeste. neque secum habeat prolem quam in sacro ordine aut alias illegitime genuerit.

De non celebrando missam nisi prius dictis matutinis et prima necnon ieiunio stomacho.

Prohibent iura prohibueruntque nostri predecessores per sua synodalia statuta prout et nos prohibemus ne quis presbiter nisi ieiunio stomacho ac postquam decantaverit matutinas et primam aliqua necessitate Vel causa missam celebrare presumat.

De bis eadem die non celebrando missas

a Ntquo sinodali prohibet statuto(nosqz districte
prohibem⁹ ne quis presbiter nostre dioecesis binas
Una ⁊ eadē die excepto natiuitatē dñi festo audeat cele-
brare missas(nisi ex nostra speciali licētia seu nisi duas
obtineat adinuicē canonice vnitates parochiales ecclesias
Vel eis deseruiat i diuinis ratione cuius i earz quat³ vna
et e adē die celebra re teneat et de hoc in litteris vniouis
hmoi expresse caueat. aut etiā nisi alias legitime sit ad
hoc vrgēti necessitate cōpul⁹. nullomō tñ ppter lucrū tpale

De presbiteris admittendis Vel non per curatos ad
diuina in suis parochialibus ecclesiis celebranda

n ostrozū predecessoz antiqua phibent sinodalia sta-
tuta. nosqz sumisiter phibemus ne parochiales p-
sbiteri nostre dioecesis aliquos presbiteros i suos capella-
nos recipiant aut alias in suis parochialibz ecclesiis et
locis diuina officia celebrare pmittant (nisi eis cōstituerit
eosdē p̄sbiteros p nos Vel de nostra licētia fuisse ordiatos
seu nos eoz ordinationem ratā habuisse eosqz alias a no-
bis extitisse approbatos. Sub hac tñ nostra phibitōe p-
sbiteros p nostrā dioecesim trāsitū facientes et pro iua de-
uotione trāseundo celebrare volētes quos(licet ignotos)
incessus tñ et habitus eorūdem honestos esse ostenderint
⁊ de quoz ordinatōe ac ydoneitate p eoz assertiōem dimis-
sorias de aut alias sufficientē ūtedict⁹ cōstituerit parochi-
alibz p̄sbiteris non itendimus esse comprehensos

De non celebrando diuina sine licentia ep̄i in capellis ⁊
oratoriis nō habentibz capellanos beneficiatos neqz in
parochialibz ecclesiis pter volūtate parochialiu p̄sbroz

a D nostrū cōgruentibus nostre dioecesis parochias
libus p̄bis deuenit auditū. q nonnulli presbiteri
nō solum priuatis sed et dñicis ac aliis p̄cipuis diebus
neqz solum i capellis ⁊ oratoriis p libito quorūdā extra p

De parochialibus p̄sbiteris

parochiales ecclesias infra tamen earum limites extructis
Verum etiam in ipsis parochialibus ecclesiis propter et contra
Voluntatem eorundem parochialium presbiterorum missas peculia-
res etiam ante missam parochialem vel ea durante celebrant
parochiani quoque alii errore alii inobedientia ducti reficere
et nonnunquam spiritibus suis (ad quas de precepto tenentur) paro-
chialibus missis ad preactas alias quam eos a suis homini par-
ochialibus nisi cogente necessitate non absoluunt peculta-
res missas audiendas constituunt se forte his ex nimia to-
lerantia contra Verum credentes ab audiendo parochialem
missam fore penitus absolutos. Nos vero abusus pre-
dictos abolendos esse censes antiquum a nostris prede-
cessoribus editum circa hoc iuri consonum synodale statutum
illud (quod tunc opus est) confirmantes et innovantes: Volumus
ac sub pena suspensionis precipimus observari. cuius-
quidem statuti tenor talis est. Interdictum omnes et
singulas capellas nostre diocesis que non habent capellas
num fundatum et in eis beneficiatum. Et in his scriptis su-
spendimus omnes et singulos presbiteros qui in dictis capellis
celebrauerint nisi de assensu nostro. Insuper autem
nos. Johannes episcopus prefatus sub preacta suspensi-
onis pena inhibemus ne quis de cetero in parochialibus
ecclesiis propter nostram aut parochialium presbiterorum earundem
ecclesiarum Voluntatem divina celebrare presumat

De dicendis horis et aliis divinis officiis secundum
ordinem et Usum meliten ecclesie celebrandis
et per canonicos iuris dispositio si clericus in sacris ordinibus
constitutus etiam si sit monachus parochiali ecclesie preficiatur et
deservat in divinis: ipsi ecclesie cui deservit in canonicis horis
et singulis divinis officiis in ea celebrandis consuetudi-
nem sequi ipsaque divina officia dicere et celebrare secundum
ordinem et Usu dioecisane ecclesie ac illis circa hec se pe-
nitent conformare tenetur cum quibus conversatur dioecanis.

*acta p[ro]p[ri]a h[uius] m[od]i
in p[ar]ochia m[ag]ist[ri] p[re]s[bi]t[er]i*

Nos igitur his motis aliis rationabilibus causis attendentes
quod turpis est pars que non congruit toti exindeque cupientes
omnes et singulos nostre diocesis ecclesiasticos viros pre-
sertim singulis ipsius diocesis una simul dioecesana eccle-
sia facientibus ecclesiis deseruientes circa diuinum cultum
uniformiter se habere omnibus et singulis eius-
dem nostre diocesis presentibus et futuris parochialibus
presbiteris etiam si monachi aut regulares canonici extite-
rint necnon collegiatarum ecclesiarum personis (et aliis eccle-
siasticis viris secularia beneficia ecclesiastica in nostra
diocesi pro tempore obtinentibus. huiusmodique parochialibus et col-
legiatis ecclesiis necnon aliis supradictis secularibus bene-
ficiis personaliter deseruientibus in diuinis. Ac quibusvis
aliis personis qui loco et nomine predictorum singulorum beneficia
eorum eisdem ecclesiis et beneficiis deseruiunt atque deseruiunt
in futurum sub pena suspensionis precipimus quatinus horas
canonicas dicant missasque et alia diuina officia per eos
ratione dictorum beneficiorum debita secundum ordinem et usum
nostre mensdem ecclesie quod diu preteritis ecclesiis et beneficiis
deseruerint celebrent. atque ut de iure tenentur studeant
salubriter celebrare.

De manipulo curatorum habendo

In singulis sub pena emende iungimus parochialibus
presbiteris quatinus eorum quisque libellum habeat
ac frequent legat qui dicitur manipulus curatorum. Ut sic
canonicis (saltem summarie) eruditus institutis ea que
sacerdotali officio incumbunt aptius valeat exercere.

De predicatoribus et auditoribus per presbiteros parochiales in suis ecclesiis et locis admittendis vel non

Quidens semper humane salutis zizaniorum sator
diabolus quod in agrum dominicum per se directe non potest
id nonnumquam per suos quos possidet cupiditate igne succesorum

6
exquisitis modis efficere conatur. Hi enim (si quando for-
te in una provincia cogniti prohibitiq; fuerint) alia fal-
so simulate religionis habitu velati subintrant. fallunt in-
cautos: predicationis officium (circuuentis parochialibus p-
biteris usurpant: beniuolentiam vulgi captare affectantes
populi ductoribus tam ecclesiasticis q; secularibus sine ul-
la discretione detrahendo: subditos suis maioribus ac dñis
rebelles penitusq; inobedientes reddunt. Plātare fingen-
tes destruunt: Virtutes eliminant: inserunt errores seditio-
nes excitant: scādala immittunt. Et dū quez cupiūt q̄stum
fuerint assecuti: continuo recedentes: anxias suorum audi-
torum aīas pmississe sibi salutis fructu vacuas: sed et var-
riis expositas piculis derelinquunt: errorūq; laqueis mul-
tiplicibus inuolutas. Nos vero eas res in diocesi nrā
plerūq; experti talibus imposteriorum viā precludere cupien-
tes: oībus et singulis ecclesiarum eiusdem nostre diocesis re-
ctoribus in virtute sancte obedientie districte inhibem⁹:
ne vllios cuiuscūq; status ordinis vel cōditionis exis-
tant mendicantes q̄stores religiosos aut etia; seculares
extraneos seu etia; diocesanos quauis occasiōe siue cau-
sa: ad officium predicationis in suis ecclesiis seu locis exer-
cendum admittere presumant. aut id fieri permittant tole-
rēt et sub dissimulatiōe pertrāseāt: nisi eis de rectoribus
cōstiterit illos a nobis approbatos: et ad hoc notatim mis-
sos extitisse. Vnde Sub hac nostra prohibitione fratres
minores conuentus meldensis (qui nobis scdm iuris for-
mam p suos prouinciales ad hñōi predicationis officium
nominati et legitime pñtati extiterint: ac super hoc dictis
ecclesiarum rectoribus fidem fecerint cōpetentes) non inten-
dimus esse comprehensos.

Item nulli ecclesiarum rectores vllum ad q̄stam i suis
ecclesiis faciendū admittant absq; nostris aut vicariorum

1211
nrōū placeti fr̄is sigillo camere nr̄e Vel meldeñ curie sig-
gillat: neq; a q̄storib⁹ etiā q̄ p̄dictas placeti fr̄as obtinue-
rit aliqua breuia sup̄ h̄mōi q̄stis faciendis ac etiā indul-
gentiis publicandis recipiāt publicent. Ve aut ip̄a breuia
ad Saluas ecclesiay Vel alia publica ip̄ay prochiay loca
affigi seu alias quouismodo publicari pr̄mittāt: nisi id fie-
ri p̄ supradictas placeti fr̄as mādauerim⁹. Vel nr̄i mādau-
uerint Vicarij. ac p̄ collatōez d̄ ip̄is breuib⁹ ad easdē place-
ti fr̄as sc̄tām cōfiterit (et cōstet ip̄a breuia nil ī effectū cōt-
nere. Ultra Vel etiā cōtra tenorez earūdez nr̄ay placeti fr̄a-
rū: breuiaq; h̄mōi existerint signo manuali nr̄i aut nr̄oz
Vicariorū notarū seu alteri⁹ ad hec a nobis deputati in te-
stimoniū Veritatis eorūdem signata.

Itēz Urgentes fabrice ecclesie nr̄e meldeñ (q̄ oīm no-
stre diocesis caput et matrix est) ecclesiay necessitates et ī-
digentias reparatōesq; ī eadez ecclesia necessario facien-
das aī oculos sp̄ h̄ntes: eisdemq; pio cōpatiētes affectu
q̄stā eiusdez fabrice p̄ nr̄ay diocesis p̄pter hoc ānuatiz fa-
ciendā oib⁹ et singulis aliis q̄buscūq; ī nr̄a diocesi facien-
dis q̄stis decerni⁹ esse p̄ferendā: ac p̄ ecclesiay rectores in
suis ecclesiis et locis p̄ferri et p̄ oib⁹ admitti iubem⁹. Eisdēz
rectorib⁹ et aliis q̄busvis p̄sonis ecclesiasticis et secularib⁹
nobis subditis districtē ihibētes ne de h̄mōi q̄sta aliqd d̄ti-
nere: aut quouisq; sito colore exigere p̄sumāt. Quib⁹ aut et
singulis cristifidelib⁹ Vere penitentib⁹ et cōfessis q̄ de bo-
nis sibi a dō collat⁹ p̄ aīdict⁹ nostre ecclesie reparatōib⁹
aliqd cōtribuerint: quadraginta dies de iniūctis eis peni-
tentis quotiens id fecerit misericorditer ī dñō relaxam⁹.

De cōseruatōe reddituū et possessionū ecclesiay deq; his ī missalibus earū scribendis et non alienandis.

¶ **E**stat⁹ rez potissime īmobiliū. īp̄eq; res et bo-
na īmobilia mōasteriorū prioratū tā mōachorū et

7
monialium q̄ canonicorum regularium: necnō etiā collegatarum
prochialisq; et aliarum quūvis nostre dioecesis ecclesiarum ac
etiā bñficioꝝ i ip̄is fundatorum: a singulis id cupientib⁹ p̄so
nis: maxie monasteria priorat⁹ ecclesias et bñficia h̄mōi p
t̄pe obtinentib⁹ nūc et i poster⁹ facili⁹ cognosci q̄ant: et quo
a plurib⁹ nota fuerint eo curiosius securusq; defendi et
absq; detrimento cōservari Valeāt: editū circa hoc prin
cipale statutū: quo singulis abbatib⁹. abbatissis. prioribus
q; et priorissis generaliter p̄cipit Ut de oib⁹ et singulis pro
uentib⁹ cuiusq; monasterii seu priorat⁹: necnō de expen
sis sup hoc fact⁹ cōpot⁹ ānuatiz i script⁹ redigat⁹: eiusq; co
pia penes religiosos seu religiosas et cōuentū ip̄i⁹ mona
sterii seu etiā priorat⁹ (si sit cōuentualis) d̄pōat⁹: observari i
nrā diocesi iube⁹. Illudq; ad om̄es et singulas eiusd⁹ nostre
dioecesis collegiatas eccl̄as: collegiatarūq; ecclesiarū p
sonas nobis subditas Volu⁹ et statuim⁹ extendi. Ceteris
aut ecclesiarum rectorib⁹ et p̄sonis nobis subdit⁹ ecclesiasti
ca bñficia i dicta nrā diocesi obtinentib⁹ hui⁹ serie statuti
p̄cipim⁹ q̄tin⁹ om̄es et singulos reddit⁹ iura et possessiones
suarum ecclesiarum et bñficioꝝ i singulis ip̄arum ecclesiarum et bñfi
cioꝝ missalib⁹ p̄ modū declaratiōis scribāt aut scribi faci
ant suoq; manuali signo suā h̄mōi approbent et corrobō
rent scripturā. Eisdēz aliisq; oib⁹ et singulis supradictis
necnō singularum ecclesiarum m̄iculariis et p̄uisorib⁹ ne aliqd
de redditib⁹ iurib⁹ et possessiōib⁹ eccl̄arū ac bñficioꝝ suorum
p̄d (nobis icōsult⁹ et absq; nrō exp̄ssō cōsensu ac decreto):
alienare Vel q̄st quouis mō aut quante occasiōe seu cā p̄
sumāt districte ihibētes. Idq; qd sec⁹ actū extiterit irritū
et iane fore et eē d̄ iure exp̄nūc put extūc et extūc put exp̄nūc
i his script⁹ generaliter declarātes: ac q̄tū opus est ir
ritantes et decernentes irritū.

De sigillis p̄ rectores prochialis eccl̄arū h̄ndē et custodiēdē
B it

f Ide dignorū relatu audiūimus ⁊ certo didicim⁹
experimēto: q̄ licet quilibz parrochialis presbiter
nostre diocesis propria sue parrochialis ecclesie sigilla: ex
antiqua ⁊ approbata cōsuetudine habere: eisqz in cōfectio
ne singularz dimissoriarum: matrimonialū ⁊ testamen
taliū ltrāū: necnon in executionibus ⁊ relatiōibus nrōz
et curie nostre meliorē mādatorz. Vti teneatur: nichilomi
nus id pluriū eorūdeꝝ pūpendentes: ltrās executiōes et
relationes hūmōi (deficientibus sigillis) sub suis simplici
bus ⁊ priuatis (ignotis q̄dem) manualib⁹ signis cōficiūt
nullo autentici sigilli munimine roboratas. quo plerūqz
fit: Vt rara Vel nulla fides adhibeat⁹ eisdeꝝ. Ea de re sta
tuimus Vt quilibz predictoz parrochialiū p̄sbyteroz amo
do i futurū duo sigilla Vnū maius altero habeāt: ac stus
deant diligentter custodire. maius scilz ad p̄dictas dimis
sorias: m̄tionales: ⁊ testamentales ltrās: minus Vero ad
relatiōes seu etiā caudas executionis dictoz mādatorū
sigillandas. In medio cuiusqzdeꝝ maioris sigilli sculpta
sit ymago scti illi⁹ ecclesie (cuius erit) patroni. Ea Vero
ad q̄spectaliter deputat cū noīe ipsius ecclesie celata i cir
cuitu scriptura cōtineat sub hac Vel alia (simili i effectu
breuior: i forma. S. ecclesie de. N. ad matrimo. dimisso. ⁊ te
sta. In medio aut̄ minoris dictoz sigillorū sculptat prima
syllaba noīs predicti sancti patroni. Vt puta s̄acti petri:
1 Sic. S. pe. Vel aliud qd̄ differat a sculptura maioris. In
circuitu vo. Sic. S. ecclesie de. N. ad mādata. Predictē
insuper oībus ⁊ singulis huiusce precipimus serie statuti
parrochialibus p̄bīs quatin⁹ singulas per eos cōficien
das dimissorias testamentales matrimonialesqz ltrās et
bannonz scripta sub maiori. Relatiōes Vero sup execut
mandatorz sub minori Vnacuꝝ suis manualibus signis
conficiāt. minoris quoqz impressionez secūdis hūmōi mā

datoꝝ caudis i fide eoz executiois apponāt. Et dū eos a
suis p̄dictis ecclesiis abesse Vel quouis mō secedere cōtinge-
rit eadē sigilla penes decanū xp̄ianitatē in cui⁹ decanatu
site fuerit ipe prochiales ecclesie seu penes p̄bros in ipte
succedētes ⁊ deseruētes ecclesiis sub pena suspēsiōis cō-
tinuo deponāt ad p̄tactos vsus fideliter cōseruanda.

De nō exigendo a q̄busuis p̄sonis p̄ rurales decanos
q̄ xp̄ianitatē dicunt Vltra sōmā. p̄lii. so. iiii. den. turoneñ
rōne Visitatiōis cuiusq̄ prochiales ecclesie. Deq̄z nonnul-
lis aliis eorūdem decanoꝝ officio incūbentibus.

Adib⁹ ⁊ singulis nr̄e diocesis ruralib⁹ decanis dē-
strictē ihibem⁹ ne rōne Visitatiōis quā in qualq̄
prochiai ecclā exerceuerit Vltra sōmā trigintaduoz alboꝝ
Valentiū. p̄lii so. iiii. den. turoneñ. p̄ sua p̄curatiōe p̄ mas-
tricularios eiusdeꝝ ecclē debita: ⁊ ex ātiqua cōsuetudine
ad h̄mōi sōmā taxata: ab eisdem matriculariis aut aliis
quibusuis personis exigere presumant.

Iteꝝ ātiquā ⁊ laudabileꝝ i nr̄a diocesi hacten⁹ observa-
tā cōsuetudineꝝ obseruari ⁊ cōtinuari iube⁹ qua dēcani ru-
rales tenent eozūq̄ incūbit officio singulis suoz decana-
tū prochiaib⁹ p̄b̄is aliqua graui i ipte decanatis infir-
mitate det̄t ecclāstica (si req̄siti fuerit) ministrare sacra-
mēta dcedētib⁹q̄ ibid⁹ dare ⁊ exhibere ecclāsticā sepul-
turā. Eisdē dcanis nichilo⁹ ihibentes ne p̄pter hoc aliqd
quouisq̄sito colore exigāt aut etiā petere p̄sumāt: exceptē
legat (si q̄ eis p̄ eosdeꝝ p̄bros i suis testamētē factū fuerit)
ne cñō funeralib⁹ q̄ t̄deꝝ decant ab ātiquo p̄cipere consue-
uerūt p̄ mortē curatoꝝ q̄ suis dū viuerēt ecclesiis p̄sona-
liter d̄seruētes decesserint ⁊ quoz cadauera ipe decant ec-
clesiastice tradiderit sepulture assuetaq̄ in talib⁹ celebra-
uerit dia officia: aut p̄ eos quominus hec oīa adīpseuerit
mīme steterit. Queq̄dē funeralsia sunt hec Videt̄z. Dñs

Itē ne prochiales eccle nre diocesis ppt ipaz diutina
Vacationez seu pbror absentiaz negligentia Vel defectu
inofficiate remaneat: aut etiā ppt litigiū iter plures sup
earz possessiōe cōtendentes (obort inde Vt plerūqz fit iso
lenciis ac Violenciis) scādala subsequant̃ damnoſa ipeqz
eccle i spūalib⁹ ⁊ t̃pālīb⁹ detrimentū patiāt: ordiam⁹ atqz
p̃cipim⁹ q̃tinus p̃fati rurales decani: si ⁊ quotiens cōtige
rit aliquas prochiales eccūs i suis decanatis ppter absē
tiā negligentia Vel defectū pbror earūdez remanere ioffi
ciatas aut quavis causa esse Vacātes seu i litigio existe
re iter plures sup possessorio ⁊ pceptiōe fructuū ipaz con
tēdētes: Id q̃citi⁹ poterūt nobis Vel nris Vicariis (Vt cir
ca hec puidentes dicti ecclesiis i dñis deseruiſſi resqz poss
sessiones ⁊ bona earūdez) (ne pereāt) fideliter cōseruari fa
ciam⁹: denūcient atqz significent. Necnō om̃s ⁊ singulos
earūdez eccūar fruct⁹ puent⁹ ⁊ obuentiōes: q̃ nobis ppter
hoc tā de iure q̃ ex ātīqua ⁊ p̃scripta cōsuetudine pro t̃pē
quo h̃mōi prochiales eccle pbr̃s i eis canonice iſtitut⁹ ac
earz pacific⁹ possessorib⁹ ipis ecclesiis p se: aut d̃ nrā licē.
p aliū seu alios deseruiētib⁹ caruerit Vel alias Vt p̃fert i
officiate remāserit: spectare ⁊ p̃tinere noscūt: spectātqz et
p̃tinēt i manu nrā ponāt ⁊ arrestēt eosdēqz fruct⁹ puent⁹ ⁊
obuentiōes i ⁊ sub nrā manu p cōmittendos ⁊ d̃putādos ad
hoc a nobis Vel dicti nris Vicariis leuari ⁊ p̃cipi loco nri ⁊
p nobis donec aliud a nobis Vel dicti nris Vicariis recepe
rīt sup hoc in mādatis faciāt diligenter atqz procurent.

W^{ch} power is so great
by your power you are so
fully knowing you are so
very much more than

9
Itē decanis p̄cipi⁹ aⁿdict⁹: Ut singulis aⁿis aⁿ cōgre-
gatōez prochia^lū p̄brōz q̄ cōsuevit fieri p⁹ pasca ⁊ vulgo
d^r haleda Veniāt p̄sonaliter mēdis aut aliquē sibi fidēle
sacerdotez ⁊ nō aliū p̄sonā mittāt sacras recepturi vinctio-
nes. Et qz i singulis: nō ligneis nō vitreis nō terreis: sed
stāneis plūbeis de aut aliis honestis vasis receptas mū-
ditissimis lintheis inuoluant: ac eas non in Bissaco sed in ali-
quo ligneo seu vimineo aut alio mundo ⁊ honesto vase
ad statuta ⁊ deputata dicte cōgregatiōi loca deferant. Ip-
sas quoqz nō i suis hospitiis vel aliis loc⁹ p̄phanis: sed i
ecclesiis prochia^lib⁹ eorūde⁹ locoz reuerēter deponāt sin-
gulis p̄dict⁹ prochia^lib⁹ p̄bris ibid⁹ p̄ ip̄os d̄canos distribuē-
das. Quibusqz p̄bris dicti d̄cani auctate nrā p̄cipiūt put
⁊ nos p̄cipimus q̄tinus sub penis suspēsiōis ⁊ emēde p̄ta-
ctas sacras vinctiōes cōsimilibus mō honestate ⁊ reuerē-
tia tractēt ⁊ ad suas prochia^les eccl̄as p̄ se deferant aut p̄
aliū p̄brū tractari ⁊ deferri faciāt. Eisd⁹ p̄bris ne vinctio-
nes hūmōi p̄ laycales p̄sonas vllomodo tractari p̄mittāt
vel ip̄i alias in effectu q̄ supra tactum est tractare presu-
mant sub dictis penis districte inhibentes.

Itē aⁿtiquū pla nrōz p̄decessorū itentōe edituz sinodale
statutū inouātes statuim⁹ singulis sup̄dict⁹ p̄cipiētes d̄ca-
nis: Ut quolz aⁿo noia singularū p̄sonarū ecclesiasticarū suorū
d̄canatū q̄ dū viuerēt sinodo iteresse tenebāt ⁊ a nouis-
sima sinodo siue i ip̄is d̄canatib⁹ siue extra d̄cesserūt ad sinodū
d̄ferāt i script⁹ redacta. In eadēqz sinodo ip̄arū p̄sōarū d̄ces-
sū (ut p̄ eis orē^r) noiatū publicare studeāt. Nos aut oēs ⁊
singlōs sup̄stites nrē dioecesis p̄brōs p̄ t̄pē existētes i d̄no
exhortamur: q̄tūz eorū singuli p̄ singlōz p̄dictorū d̄fūctorū
salute ⁊ remedio aīarū vna missaz velint specialiter cele-
brare: talē circa hoc deuoti diligentia adhibentes: qualem
pro se post eorū obitum voluerint adhiberi.

Scda ps sinodaliū cōstitutionū: de his q̄ sacramēta ⁊
eorū administratōez necnō defūctorū sepulturā concernunt.

Primo de sacramētū i generali ac debita aū eorū rece-
ptiōez p̄paratiōe faciēda: exhibēdaqz eisdeꝝ reuerētia. nec
nō de nō cōtrahēdo p̄ ip̄is mīstrādis alijsqz mere spūali-
b⁹ ac diuinis officiis celebrādis mediūte quouis p̄cto ante
q̄ mīstrata ⁊ celebrata fuerint. Neqz aliquid ōltra id qd̄
ex legitima cōsuetudine debet etiā post extorquendo.

o ia noue legē ecclūstica sacramēta nō solū suā ex p-
te opis opati qd̄ ē exterior act⁹ circa ea exercitat⁹
Verū etiā opis operat⁹ qd̄ ē ex pte suscipiētē intrinsec⁹ ef-
ficaciā hñt. Cōficiēti em̄ cōficiendo: ⁊ mīstrāti mīstrādo
neceſse ē aptā cuiſz sacramēto materiā hēre d̄terminatāqz
ab ecclā seruare formā cū itētōe eā copulādi materie. Su-
sicipiētē vō se ydoneū ⁊ corporaliter ⁊ spūaliter: ad effectū
sacramēti cōsequendū exhibere opz. Nā rite collata rite
qz suscepta sacramenta suscipiēti bene disposito culpā
auferūt: grāz cōferūt ⁊ augēt. Indigne aut̄ recipiēs nō ad
salutē sed ad suā recipit dānatōez ⁊ eternū interitum.
Qua d̄ re om̄s ⁊ singulos i dño nrō ihū xp̄o monem⁹ nrē
diocesis pbr̄s. quatin⁹ siue cōficiētes siue mīstrantes sa-
cramenta diligētes sint circa hec ⁊ attēti p̄cipue i pferē-
do vba sacramentalia: cū p̄tacta intentiōe copulādi for-
mā materie: nichil prorsus de substācialib⁹ omittentes.
Necnō ea cū oī reuerentia honestate ⁊ māſuetudine tra-
ctare: ac suis q̄b⁹ tenent ⁊ debēt prochiāis mīstrare stu-
deāt ip̄os suos prochiānos frequēter exortātes: Vt quoti-
ens aliqua fuerit ecclūstica recepturi sacramenta: ad ea
corde cōtriti de pctis suis: ⁊ actualiter ore cōfessi debiteqz
p̄parati in puritate cōscientie hūiliter ⁊ deuote acceden-
tes: ip̄a cum pleno eorū effectū ad suā salutē ⁊ non pe-
riculū recipiant animarū.

Item p̄fati prochiales p̄bri suos sepe moneāt prochia
nos ut singulis eccl̄asticis sacramētis debitā reuerentiaz
debitosq; honores exhibeāt: q̄q; dū viderit sacrosctm cor
pus dñi nr̄i ih̄u xp̄i p p̄bros infirmis ad cōicādū deferri: sta
tū genua flectāt illd̄ hūiliter adorātes. Diū aut̄ a singulis
his tūc vel q̄primū p̄ Vere penitentib; a cōfessis: q̄ ob tā
ti reuerentiaz sacramentis accensos cereos tedas de: aut
alia luminaria gerētes: deferentē (ut p̄fert) ip̄z factū xp̄i
corp; associabūt sacerdotēz de: dies de iunctis eis pe
nitentis misericorditer in dño relaxamus.

Itē singulis p̄dictis p̄cipi; prochia lib; p̄bris. quatin; re
seruatas p̄ infirmis sacras hostias: sc̄m̄q; crisma a alias
vinctiōes. necnon sacros fontes: i singulis repositoriis et
vasis ad hoc sumptib; fabricay honeste a decenter p̄par
rat̄ ac p̄parādis i futurū sub securis a fidelib; clausuris
ferreisq; seris diligenter custodire studeāt: clauēs quoq;
repositoriorū a vasorū h̄mōi secū deferāt: aut i securo a se
creto loco penes se a nō aliū deponāt. nulli cuiūq; p̄sone
nisi p̄bro (si i cor; absēta ad sacramēta ministrāda d̄putat;
extiterit) easde; earūq; custodiā quouis mō cōmittentes.

Itē libere a grat̄ sine quacūq; exactione exhibēda sūt
ac ministrāda eccl̄astica sacramenta. Ea em̄ viderē seu
poti; id conari (cū spūalia videri n̄ possint) p̄ eisq; aliqd̄ ex
contractu vel alias p̄ modū app̄ciatōis eorūd̄ exigere ac
recipere: a dīno iure a hūano prohibētū ē q; simōia cū dāna
tissimūq; cēset. Porro a si circa talia id qd̄ p̄ libere a grat̄
ministratū sacramentū vel etiā t̄pe administratōis eiusd̄ ex
laudabili cōsuetudine pia fidelū deuotiōe itroducta p̄p̄
reuerentiā sacramenti: a nō cā p̄ciū dādū ē a erogādū: dat;
q; a erogāt liceat m̄stro recipere ip̄seq; m̄ster nō in ipsa
administratiōe vel a n̄ sed postmodū petere: ac debētes
soluereq; recusantes ad seruādū p̄tractā cōsuetudinē via

*De sum
mone
mone*

*De sum
mone*

Exemplum in p[ar]te legum l[ib]ri 2. c. 1. de p[ar]te R[eg]is 4.
Exemplum in p[ar]te legum l[ib]ri 2. c. 1. de p[ar]te R[eg]is 4.
iuris cōpelli facere et p[er]curare valeat. Nos t[ame]n attēdētes q[uod]
nō solum a malo verū etiā ab oī specie mali abstinēdū est:
eaq[ue] de re iniendi simoniacos cōtract[us] occasione seu etiā
p[re]sumptiōis materiā tollere penit[er] ac scādalis obulare cu
piētes: oīb[us] et singulis nrē dioecesis p[ar]tibus districte p[ro]hibem[us]
ne p[er] mīstrādis sacramēt[is] b[en]dictiōib[us] nūbētū et sepultur[is]
mortuor[um] exhibendis: celebrādisq[ue] missis exequiis Vigili
is cōmēdatiōib[us] āniversariis obitib[us] et aliis q[ui]busvis sp[iritu]alib[us]
ac dīnis officiis (etiā ad quor[um] celebratiōez exhi
bitiōez et admīstratiōez ex d[omi]no officii vel beneficii alias
nō tenent[ur]) aliquā ad hoc sp[eci]aliter et exp[re]sse firmatā mediā
te p[ar]cto etiā minori q[uam] ex p[re]acta cōsuetudine pactionez seu
cōtractionē cū q[ui]busvis laycalib[us] p[er]sonis anq[uam] ead[em] sacramē
ta libere mīstrauerint: b[en]dictiōesq[ue] nūbētū: et mortuor[um] se
pulturas exhibuerint: nec nō p[re]acta alia dīna officia cele
brauerint: inire p[re]sumāt: aut etiā q[ui]cūq[ue] ab aliquo ultra p[re]di
ctā cōsuetudinē siue an[te] siue post: d[omi]nabiliter extorquere.
At v[er]o q[uod] a liberaliter offer: tib[us] atq[ue] dātib[us]: vel etiā sp[ont]e
p[ro]mittētib[us]: v[er]t exinde dīn[us] cultus augeat[ur] seu cōtinuet[ur]
misseq[ue] et alia dīna officia celebrent[ur]: ac oret[ur] p[ro] eis d[omi]n[us]: ad ea
quoq[ue] eccl[esi]astice p[er]sone maiori erga eos caritate moti fer
uentius excitentur aliquid sic libere et gratis datur[us] vel
etiā sp[ont]e p[ro]missum non ex cōtractu et pacto p[re]cedē
te vel per modū appreciationis v[er]t p[re]fertur recipi non
liceat etiā ante vel tunc in promptu debentesq[ue] ex tali
mera et spontanea p[ro]missione ac soluere recusantes post
modum super hec in iure p[ro]sequi et ad soluendū compell
li non valeant: nec iura prohibere intendunt: nec intendū
mus per p[re]missa.

De sacramento baptisimi eiusq[ue] ritu materia et for
ma deq[ue] illud non iterando.

Itemque omnes in ecclesiasticorum sacramentorum sacerdos sit proprius et ordinarius minister: layci tamen in casu necessitatis baptizare possunt. Qua de re omnibus et singulis nostrae dioecesis parochialibus presbiteris precipimus quantum eosdem laycos suos parochianos circa materiam formam et ritum huiusmodi sacramenti (quod necessarium est ad salutem) frequenter instruunt. Huiusmodi autem sacramenti materia est aqua elementaliter et fluida. Et est notandum quod hic ponitur elementaliter et fluida ad differentiam lutum et aquarum artificialium: quoniam lutum non est debita et apta baptismi materia neque artificialis aqua. Forma vero baptismi ista est. Ego baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti Amen. Et in gallico Je te baptise. Du nom du pere et du filz et du saint esperit Amen. Nec mutanda est huiusmodi Verborum forma: sed cum debito ritu: infundendo. Vel semel aut ter aquam super suscipiendum baptismum intendendo eum in fide ecclesie baptizandi: diligenter necessario et attente observanda.

Item quia sacramentum baptismi nunquam est in eodem subiecto iterandum: Caveant singuli presbiteri ne dum sibi offerunt infantes ad baptismum eis cum solennitate ecclesie super sacros fontes ministrandum: sciscitari omittant sed diligenter inquirent: an per obstetrices aut alias quasvis praesertim laycales personas (non adhibita solennitate praestata) (ut quandoque fit cogente necessitate) extiterint baptisati. Quod si quis dicat eos sic fuisse baptisatos: tunc presbiter ne forte debita forma fuerit in baptismo huiusmodi servata: et ut propter reverentiam sacramenti supradicta seriatim adhibeatur et compleatur ecclesie solennitas ulterius procedere potest (sub tali tamen protestatione et non alia. Videlicet. Si tu es baptisatus non intendo te baptizare. si autem non sis baptisatus Ego baptizo te in nomine patris etc. Ut supra.

Ad confirmatiōis sacramēto iuxtimē idēlebilis carac-
ter: Vñ iterari nō debet daturqz grā spūalis per
quā suscipientes ad officiū scitātē deputant: ac efficiunt
pdonei ad xp̄m cōfitendū. Facit quoqz sacramētū h̄mōi
de grato magis gratū. Cuiusq̄dē sacramēti cōfatiō ad
solū spectat ep̄m. Porro oēs ⁊ singuli xp̄tiani Vtriusqz sex⁹
p⁹ Baptismū dū icipiūt vsuz hēre ratiōis tenent ip̄z susci-
pere sacramētū. Qua de re oib⁹ ⁊ singulis nr̄e diocesis
prochialis p̄b̄is p̄cipi⁹ q̄tin⁹ suos prochianos ad semel su-
scipiendū h̄mōi sacramētū frequēter moneāt ⁊ salubriter
inducāt. Nā q̄ illū contēnūt Vel etiā suscipere negligē ter-
omittunt: mortaliter peccant.

Item precipimus supradictis prochiatis⁹ pbr̄is qua-
tinus statutum generalis lateranensis consilii circa sa-
cramentalē cōfessionē saltem semel in anno faciendā

Confessio 12
et recipiendus eucharistie sacramentū: suis parochianis
frequenter et publice exponat: cuius tenor talis est. **D**is
vtriusq; sexus fidelis postq̃ ad annos discretiōis pue-
rit oīa sua pctā: saltem semel in anno fideliter cōfiteatur
proprio sacerdoti: et iniunctam sibi penitentiā propriis Viri-
bus studeat adimplere: suscipiens reuerenter ad minus
in pascha eucharistie sacramentū: nisi forte de proprii sa-
cerdotis cōsilio ob aliquā rationabilem causam ad temp⁹:
ab huius perceptione duxerit abstinendum. Alioquin Vi-
uens ab ingressu ecclesie arceatur: et mortuus cristiana ca-
reat sepultura. Si quis aut̃ alieno sacerdoti voluerit ius-
ta de causa sua confiteri pctā: licentiā prius postulet et
obtineat a proprio sacerdote: cū aliter ip̃e illum nō possit
absolvere vel ligare.

Item residuū dicti statuti (Vt parochiales p̃bri eius
tenore sepius dicto fiāt in audiendis cōfessionibus cautio-
res) duplīm⁹ hic fore inferendū qđ sequit̃. Sacerdos aut̃
sit discretus et cautus Vt more periti medici sup̃infundat
Vinū et oleū vulneribus sauciati diligenter inquirens et
peccatoris circūstātiās et pctā: quibus prudēter intelligat
quale debeat ei prebere cōsiliū: et cuiusmodi remediū ad-
hibere: diuersis experientis Vtendo ad saluandū ego-
tū. Laueat aut̃ omnino ne Verbo aut signo aut alio quo-
uis modo aliquaten⁹ prodat peccatorem: sed si prudentio-
ri consilio indiguerit: illud absq; ulla expressione p̃sone
caute requirat Qm̃ qui peccatū in penitētiāli iudicio se-
bi detectū presumpserit reuelare: nō solum a sacerdotali
officio deponendū decernimus: Verūetiā ad agendū per-
petuā penitentiā in arctū monasteriū detrudendum.

Item precipimus sacerdotibus antedictis: Vt in ec-
clesiis ad audiendas cōfessiones patentes sibi locū eligāt.
Et necetiā in ecclesia ostio clauso aut alias in loco absco-

Item quia penitentie scd̃z qualitates ⁊ q̃titates cui
parum confitentisq; possibilitatem capacitatem ⁊ cōdicio
nem (discretione vbiq; seruata) ad remediū ⁊ salutem aīa
ruꝝ q̃tū possibile est sunt pctōibus iniūgende: Caueant
pb̃i ne p̃ cōmissis ⁊ eis cōfessis furto. rapina. Usura. fran
de. dānisq; illatis penitentias iniungant p̃ quas peniten
tes pecunias erogare teneantur (nisi satisfacta prius p̃
te lesa) iidemq; pb̃i cognouerit ipsos penitētes in sacra
tatibus possidere vnde satisfacere queāt ⁊ commode pe
nitentias huiōi pecuniarias adimplere.

Item oib⁹ a singulis p^{ri}orib⁹ n^{ost}re diocesis districte p^{ro}hibe
mus ne de cōfessionib⁹ r^{es}isdē casib⁹ quorū absolutionem sedes
apostolica nostriq^{ue} p^{re}decessores sibi respectiue reseruādā
fore sanxerūt: cōfiteutes absq^{ue} nostra seu Vicariorū n^{ost}ro
rū Vel dicte sedis apostolice sup^{er} hoc eis cōcessa auctori-
te absoluerē p^{re}sumāt. Sed eos pot^{est} ad nos seu nostrū pe-
nitentiariū p^{ro}pter hoc trāsmittāt (nisi tales sint in mortis
articulo cōstitutis seu tāto vicino mortis piculo absq^{ue} fictio-
ne iⁿpediti q^{ui} nos seu nostrū p^{re}dictū p^{ri}uariū sedem De apo-
stolicū adire nō valeūt. Nā eo casu (q^{ui} est maxime necessi-
tatis) potest simplex sacerdos a q^{ui}b^{us}vis criminib⁹ casibus
q^{ue} reseruatur (etiā a maioris exco^mis sentētia a iⁿte ac etiā
ab hoīe lata absoluerē penitentes. iⁿ foro t^{am} penitentie dū
taxat a nō in foro iudiciali iniūgendo ipi penitenti p^{ro}mit-
tendoq^{ue} p^{ro} eū q^{ui} si q^{uā} a citi⁹ q^{ui} poterit satisfaciet his q^{ui}b^{us}

15
fuerit satisfactio impendenda et se illi ad quem mittendus erat
Vel a quo fuerat absolvens presentabit mandatum ipsius suscep-
tum circa hoc et suam maxime in foro iudiciali (si fuerit maio-
ri excommunicatione ligatus) absolutionem humiliter petitum et obten-
tum. Quod si is qui taliter ut preferit mediante humiliori iniunctio-
ne et promissione absolutus extiterit postea sit pristine restitutus
sanitati et pacto cessante impedimento iniuncta ei (ut pro-
mittitur) et per eum promissa non adimpleverit continuo in pristinam
nam extunc ipso facto nulli dubium et in foro conscientie et in
foro iudiciali reincidit excommunicationis sententiam.

Est autem circa premissa attendendum quod quis dicitur
vicino morti periculo impeditus non solum propter graues
corporis infirmitates: Verum etiam si probabiliter timeat in itinere
capitalem inimicum predonem: De: aut potentioris se-
cunditatem: Vel si sit per loca periculosa aut insidiosa in-
evitabiliter transiturus nec alias absolvens potestatem habentis
copiam habere possit et suam absolutionem obtinere. Preterea
ne forte quod circa pactorum casuum reservationem per reme-
dio contra iacentium delinquendi pvide statutum est: occulta ma-
nifestandi pacta occasione prebere: ac inde prius fame piculum
et scandalum inducere Videatur personarum: metu quoque
horum in contemptum cedat: contemnentes inducet:
ac tandem in profundum malorum mergat penitus in-
duratos: His nos idcirco et aliis moti rationabilibus
causis: aliquas personas pro sexus fragilitate et condi-
tione status: a generalibus nostris prohibitionibus et ca-
suum reservationibus supradictis specialiter excipien-
das: et preactis impeditis (quo ad quedam) equipara-
andas fore censentes: omnibus et singulis predicte no-
stre diocesis parochialibus presbiteris: Ut sibi confiten-
tes: Innuptas adolescentulas: et alias coniugatas mulieres
suas parochianas non notorias peccatrices: sed occultas

ab incestus adulterii aliisque omnibus luxurie (etiam sodomiti-
cis) occultis peccatis: si que talia confiteantur commississe: eas-
que ipsi presbiteri Verisimilibus et probabilibus coniecturis
cognouerint ad nos Vel nostrum predictum penitentiarium pro-
pter hoc absque scandalo et fame periculo accedere non pos-
se: absolvere Valeant et possint auctoritatem impartiri
mur pariter et facultatem. Iniungendo tamen per ipsos
presbiteros eisdem sic absolutis: quatinus quicunque com-
mode sine scandalo et periculo fame poterunt nobis Vel
dicto nostro penitentiario se representent nostrum seu eius-
dem nostri penitentiarii mandatum super homini ab eis com-
missis et confessis criminibus humiliter suscepturas. Ne Ve-
ro per dictos presbiteros omnium pretactorum reservatorum casuum
ignorantia pretendi queat: licet forte non omnes hominum cas-
us (specifice) plures tamen eorundem et qui propter eos ad
nos Vel nostrum penitentiarium Ut pretactum est mittendi
sunt: hic iussu nostro generaliter et specialiter inseruntur
et noscuntur esse tales

Qui tale publicum et vulgatissimum crimen commiserit
quo tota sit commota et scandalizata ciuitas Vel parro-
chia. et pro quo sit de iure solennis et publica penitentia
iniungenda.

Qui dolosus et ex industria incendiarius extiterit nec
non qui incendiario presterit consilium auxilium Vel fauorem
Qui homicida aut etiam voluntarius membrorum mutila-
tor Vel itinerum insidiator seu nocturnus agrorum depopula-
tor extiterit quique ea aut eorum alterum fieri fecerit.

Qui de deo Vel sacratissima Virgine eius genitrice
maria aut alio quouis sancto (eos renegando despitando
malgreando aut alias execrabiliter) blasphemie Verba
palam protulerit.

Qui manus violentas in patrem Vel matrem ini-

14
cerit seu eis alias graues iniurias intulerit: aut ea fieri fecerit.

Qui in iudicio deieuerit. ac qui falsum testimoniū perhibuerit aut perhiberi fecerit.

Qui Usuram manifeste contraxerit.

Qui sterilitatem Vel abortum in se Vel aliam personam quouis modo procurauerit.

Qui prolem post partum: aut etiam fetum ante partum: studiose Vel etiam ex negligentia late culpe oppresserit extinperit ⁊ peremerit.

Qui cum brutis aut masculis cū masculo: iudea Vel pagana. ⁊ ecōtra coierit. Aut alias quouis modo studiose agendo Vel etiā patiēdo sodomiticū pctm cōmiserit.

Qui ecclesiam Vel cimiteriū hūani seminis Vel sanguinis effusione: aut cadaueris heretici Vel alias notorie ⁊ publice excommunicati seu iudei Vel pagani inburnatione polluerit.

Qui monialem carnaliter cognouerit.

Qui uirginē siue etiā corruptā mulierē rapuerit ⁊ si carnaliter cognouerit: Necnō q̄ uirginez etiā cōsentiētes maxime citra duodecimū sue etatē annū stuprauerit

Qui adulterium perpetrauerit.

Qui post solenniter explicite Vel etiā implicate emissum castitatis votū matrimonium contraxerit.

Qui uiuente legitima uxore: aliā de facto duxerit: et q̄ uiuente legitimo uiro: cū alio de facto nupsit.

Qui post contractū matrimoniū uiuente ⁊ in seculo remanente uxore sacrum ordinem suscepit.

Qui matrimoniū clandestine cōtraxerit: ⁊ q̄ cōtrahētibus tribuerit cōsiliū auxilium Vel fauorem.

Qui tpe ab ecclā phibito matrimoniū cōtraxerit: celebrauerit solennizauerit seu id fieri fecerit.

Qui consanguinitate carnali: Vel etiam cognatione
spūali seu affinitate sibi inuicē in gradu prohibito attinē
tes matrimonio se copulauerint.

Qui incestus quouismodo cōmiserit. Videlz. Qui pa
ter cū filia: et q̄ mater cum filio: Vel cum ab eis descendē
tibus in quocunq; gradu a se distare noscantur. Necnon
etiam cum eorū affinibus in primo genere affinitatis et
gradu phibito. Itē q̄ fili⁹ cū matre auia p̄auia abauia
Et q̄ filia cū p̄i⁹ auo p̄auo abauo: Vel aliis supra parēti
b⁹ eorū dē recte ascēdēdo a stīpīte Vidz a p̄i⁹ i directā: et nō
collaterali linea cū inter tales directe ascendētes et descen
dentes perpetua sit prohibitiō. Necnon cuz quibusuis eis
dēm patri. matri. auo. auie: et ceteris supradictis affinitas
te in primo genere et prohibito gradu attinentibus Item
Qui frater cum sorore et que soror cum fratre. Necnon q̄
cū cōsanguinea: et que cum consanguineo Vsq; ad quater
tum in collateralibus consanguinitatis gradum inclusi
ue. Et qui cum quauis sua necnon que cum quouis suo
affine in primo genere affinitatis et gradu prohibito. Vi
delicet scđm pretactam prohibitorū graduum cōsanguinita
tis numerationē computando. Preterea Qui cuz illa
quā aut cui⁹ puerū ip̄e Vel eius Vxor post eorū matrimo
niū cōsummatū: Et similiter q̄ cum illo. que aut cuius
puerum ip̄a Vel eius Vir (post eorum matrimonium con
summatum) baptisauit seu etiam de sacro fonte leuauit
Vel in confirmatione tenuit. Item qui cum illa: a qua:
Vel eius Viro post eorum matrimonium consummatū
seu etiam a cuius patre aut matre ip̄e baptisatus con
firmatus Ve seu de sacro fonte leuatus Vel in confirma
tione tentus fuerit. Necnon similiter que cum illo a quo
Vel eius Vxor (post eorū matrimoniū cōsummatū: seu
etiā a cui⁹ patre aut matre ip̄a baptisata cōfirmata Ve:

seu de sacro fonte leuata Vel in cōfirmatiōe tenta extite-
rit. Et insuper Qui presbiter coierit cum illa cuius sa-
cramentalem audierat confessionem. Necnon similiter
illa que cum presbitero cui sacramentaliter confessa fue-
rat carnaliter commiscuerit.

Qui apostolicas Vel etiā quasuis alias publicas lit-
teras seu publica istrumēta falsificauerit aut falso cōpo-
suerit seu etiā falsificari Vel falso componi fecerit.

K Qui ecclāsticā iurisdictionē pturbauerit aut pturbari
pcurauerit. Et q̄ secularis iudex in personas Vel res ec-
clesiasticas cōtra sacrorū canonū decreta ⁊ sanctiones iu-
risdictionem vsurpauerit.

Qui ecclām ecclēqz ⁊ ecclāsticarū psonatū libertatez
⁊ iura sciēter seu etiā per ignorantia crassam ⁊ supinaz
Violauerit. Quiqz contra huiusmodi libertatem ⁊ iura statue-
rit: statuta de seruauerit aut ea fieri ⁊ seruari fecerit seu
procurauerit.

Qui sacrilegiū in res Vel psonas ecclāsticas cōmiserit
man⁹ i easde psonas apponēdo Violentas aut ecclā-
sticas res vsurpādo seu ea fieri faciēdo.

Qui layc⁹ decimas post ⁊ cōtra phibitiōez lateranē
consiliū siue in feuduz siue alias iniuste ⁊ pertinaciter de-
tinuerit seu detineri fecerit.

Qui in solutiōe decimarū deo ⁊ ecclē debitay fraudēz
sciēter cōmiserit seu cōmitti fecerit.

Qui maioris ex cōmunicatiōis sententiaz a iure Vel
etiā ab hoīe latā incurrerit ⁊ ab ea nondū sit ab habente
potestatem absolutus.

Qui hereticus scismaticus sortilegus diuinatoꝝ incā-
tatoꝝ carminatoꝝ maleficus. demonum inuocatoꝝ super-
sticiosus in fide: Vel etiā male sentiēz de sacramentis
seu fidei articulis extiterit: ac etiā qui occulta ⁊ diuina

toribus sciscitauerit. Necnon qui talibus consenserit p[re]s-
bueritq[ue] auxilium. consilium Vel fauorem.

+ Qui simonice crimen pro se Vel pro alio: ac per se Vel
aliu[m] commiserit.

Qui non promotus ad sacrum p[re]sbyteratus ordinem
celebrauerit. Quiq[ue] per saltu[m] p[ro]motus extiterit.

Qui excommunicationis seu etiam interdicti Vel su-
spensionis sententia innodatus diuina celebrauerit aut
alias quouis modo irregularitatem incurrerit.

Qui super altari non co[n]secrato seu etiam exsecrato si-
ue in eccl[esi]a siue extra eccl[esi]am. Aut etia[m] super altari conse-
crato Vel alias quouis modo in loco p[ro]phano sine n[ost]ra aut
Vicario[rum] n[ost]ro[rum] licentia speciali celebrare presumpserit.

Necnon qui in conficiendo altaris sacramentu[m] Vel alia
ministrando eccl[esi]astica sacramenta debitam seruare for-
maz et Verba sacramentalia debite et integre proferre cu[m]
intentione conficiendi (quo ad dictum altaris conficiendu[m]
sacramentu[m] omiserit. Quiq[ue] absq[ue] debita apta et ab ec-
clesia determinata materia huiusmodi eucharistie sacra-
mentu[m] celebrauerit Vel etiam ip[su]m aut alia ministra-
uerit sacramenta. Is quoq[ue] ex cuius culpa Vel etiam ne-
gligentia: sacer sanguis domini nostri ih[esu] xpi de calice ce-
ciderit Vel etiam gutta ip[sius] defluerit. Sacra de ho-
stia Vel eius pars deperdita: aut putrefacta seu a mure
Vel alio animali corrosa aut comesta seu alias i[n] suis ac-
cidentalibus notabiliter deteriorata extiterit. Et quicu[m]-
q[ue] siue p[re]sbyter siue alius ex gulositate voracitate Vel
ebrietate seu alio illicito opere et excessu sacram[entum] per eum
sumptam hostiam Vel eius partem euouerit.

Qui sacramentu[m] baptismi nisi in casu dubio et sub p[re]-
testatione in titulo de eodem sacramento superius ex-
pressa reiterauerit.

Qui secundas mulieris necnon etiam primas notorie
non Virginis sed corrupte nuptias benedixerit.

Qui presbiter etiam curatus de practis casibus absque nostra
aut Vicariorum nostrorum Vel sancte sedis apostolice specialiter et
expresse ad hoc concessa sibi auctoritate (nisi personas superius
exceptas ab, osuerit. Quiaque commutare Vota seu sus
per his cum Vouentibus dispensare presumpserit.

De sacramento eucharistie.

Eucharistie sacramentum conficere potest solus sa
cerdos. At Vero quislibet fidelis postquam ad annos
discretionis peruenerit: Videlicet puer quattuor
decim: et puella duodecim Vel etiam Vbi discretio supplet
etate pauciorum annorum: illud ad minus in pascha anno
quolibet ex supra inserto generali ecclesie precepto sumere tene
tur: nisi forte de consilio proprii sacerdotis et ob rationabiles
causas ad tempus duxerit abstinendum. Ut puta propter debilitatem
stomachi sumptum cibum retinere non Valentis: seu aliud si
mile impedimentum Vel etiam propter nondum factam sufficientem
peccatorum confessionem: seu aliam debitam preparationem quam
peragere non poterat aut etiam negligenter omiserat faci
endum: Ut ad recipiendum tantum sacramentum: cuius proprius
effectus est conversionis hominis in christum se aptiorem reddat
Et non quod dixerit se suis non posse indulgere inimicis seu
alienum restituere male ablatum Vel detentum noluerit: aut
aliud facere ad quod legitime obligatur. Nam Vero qui huiusmodi
ecclesie preceptum contemptores effecti: Ideo saluberrimus
quotannis (legitimo cessante impedimento) non receper
int Ut premittitur sacramentum: ab ecclesia expellendi sunt
et eis ecclesiastica (si pertinaces decedant deneganda est scilicet
pulsura. Quocirca nos iohannes episcopus prefatus publica

7. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

discurrente fama (audientes supradictū generalis cōsiliū
Vniuersalis eccl: preceptū a nōnullis i nostra diocesi (nō
sine eorū aīarū periculo & scandalo plurimorū) hactenus
fuisse potius contemptū q̄ debite obseruatū: statuendū
fore duximus statuimusq; ac huius serie statuti omni
b⁹ & singulis eiusdeꝝ nostre diocesis in Virtute sancte obe
dientie intūgimus parrochialibus pbr̄is: quatin⁹ h̄mōi ec
clesie preceptum ac singula p̄missa frequenter potissime
quadragesimali t̄p̄e in suis ecclesiis generaliter & publi
ce exponāt suos proclianos. Ut se ad pretactā cōitionē de
bite preparēt: p̄paratiq; die pasche reuerēter & deuote ac
cedāt) salubriter inducētes. Inquirāt insup iudeꝝ pbr̄i dili
gēter. & si quos de suis parrochianis Vel etiā alienis Sa
gabundisq; i proclis iporū pbr̄orū t̄p̄e pasche existentibus
agnouerint p̄tacto nō paruisse cū effectu & satisfecisse p̄
cepto: id officiali nrō mēdit. seu p̄motori causarū officii
curie nrē mēden in cōgregatiōe pbr̄orū q̄ halenda vocat
referre ac denunciare studeant: eundem officialem seu p̄
motorem super talium Vita fama & nomine totiusq; rei
Veritate q̄certius poterunt fideliter informantes. Ut cō
tra reos scdm̄ casus exigentiam Videlicet si dūtaxat re
perti fuerint pretacti ecclē precepti transgressores: seu eti
am contemptores aut forte de sacramentis & fide non re
cte sentientes: equius discretius & iustius procedi Valeat.
Debitaq; scelerī pena taxari.

Item precipimus supradictis omnibus et singulis
parrochialibus pbr̄is quatinus consecratas hostias pro
communicare Volentibus infirmis reservatas: & in cupa
seu repositoꝝ quod ciborium Vocant existentes solcite
Visitare studeant ne accidentaliter putrescant aut aliud
patiantur detrimentum. Necnon de quindecim diebus in

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

17
quindecim dies aut etiam citius (si opus sit) iidem presbiteri alias novas hostias consecrare. Ipseque (sumptis per eos veteribus que remanserint) in dicto ciborio loco illarum reponere non omittant. solerter providentes ut in predicto ciborio hostias huiusmodi consecratas in tanto semper numero reseruent teneantque reseruatæ: quod dum contigerit corpus Christi infirmis extra ecclesiam fore ministrandum due aut plures hostiarum ibidem deferri valeant deferanturque et nunquam sola: ne si post communionem infirmi nulla hostia consecrata remaneret in cupa: plebenichilominus estimans remansisse et adorans ydolatre videretur.

Item eisdem parrochialibus et singulis aliis nostre diocesis intungimus presbiteris: quatinus sacra lintheamina que corporalia nuncupantur mundissima teneant semper et candida: nec supra sordida sacramentorum altaris conficere et eis eucharistiam inuoluere presumant. Neque expectent donec ille lincus vel sericeus pannus quo post sumptionem corporis et sanguinis domini nostri Iesu Christi calicem tergant putrescat: sed illum antequam tendat ad putrefactionem a calice remouerant eiusque loco aliud mundum tersorium de aliquo benedicto et mundo veteri ornamento altaris conficiant et apponant. Pretacta immunda tersoria dum ea ut premititur remouerint: in sacratio reseruantes postmodum in baptisterio concremanda.

De sacramento matrimonii.

Roude statuerūt sacrorū canonū conditores
 Ut in facie ecclesie ministerio sacerdotū et p eorū
 man⁹ spōsalia et mrimonia solenniter ac publice celebrarēt
 tur. prohibuerūtqz (appositis ex cōis penis) fieri clandestī
 na. Nō soluz (quidez) ppter tantū a deo in signūz Unionis
 diuine nature et hūane in psona sui filii: cōiunctiōisqz ipi⁹
 ppi et eccle in stituti reuerentiā et honestatez sacramenti:
 Verū etiam propter graua pericula de honestates et cans
 dala: q nōnunq clandestine cōtrahentibz et eorū proli inde cō
 tingunt. Nā clandestinū mrimoniū (q q etiam sit Verū) nō
 presumit de iure: neqz iuris presumptiōe habetur coniū
 giū: sed potius contuberniū. Proles quoqz ex eo nata
 illegitima reputat. Et si alter coniūgiū pro libito sue vo
 luntatis inique (ut plerumqz accidit) alterum dimittere
 et fidem mentiri voluerit: dimittatqz ac mrimoniū hmoi se
 denegando contraxisse cum alio Vel alia de facto etiā in
 facie eccle cōtrahat: ad dimissum Vel dimissaz redire cogi
 non potest: si nō pretactū primū cōtractū mrimoniū ex mu
 tuo partiū consensu extitisse initū legitimis ac manifes
 stissimis (qd difficile in quibusdaz: in aliis quoqz difficilī
 maz Vel etiā impossibile videt) constiterit documentis.
 Matrimonia aut dicuntur esse et sunt clandestina: qñ
 contrahuntur nō in facie eccle: nō solenniter: nō palam et
 publice: nec corā parrochiali pbrō et pntibus testibus. Nec
 nō quādo etiā in eccle palam et publice et pntibus testib⁹
 bannis tñ nō proclamatis (Vel etiaz pclamatis bannis)
 si hmoi matrimonia ppter probabilem causam fuerint
 ab ecclāstico iudice prohibita. Ac quando alias quouis
 modo clam et occulte inita sunt nullis pntibus p quos
 probari possint fuisse contracta. Ea siquidem attendens
 tes nos iohannes ept copus presatus. hisqz et aliis q plu
 rimis: quibus clandestine contrahentes Ultra offensam

*Matrimonia dicuntur
 clandestina si quis inuider*

Incipit decretum de matrimonio
et graue peccatum quod transgrediendo eccle preceptuz
committere ac excommunicationis sententia incurrere non
verentur se immittunt: periculis infamationibus et sca
dalis obuiare necnon committendi abusus in matrimo
niiis. Viam precludere cupientes: editisqz circa hoc ab anti
quo prouincialiu consilio statutis nos conformantes: ac
subsecutam synodalem nostror predecessorum prohibitio
nem quantum opus est innouantes seu etiaz confirman
tes: omnibus et singulis nostre diocesis parochialibus pres
biteris precipimus statuente: quatin⁹ offensiones infama
tiones scandala premissaqz alia pericula suis parro
chianis (vt ab his caueant) frequenter publicoqz et in ge
nerali exponant. Eisdem auctoritate nostra inhibentes:
quibus etia sub excommunicationis pena quaz ex nunc prout
extunc in contrahentes et eoru singulos nostrar hmoi
inhibitionuz contemptores ferimus in his scriptis: distri
cte inhibemus ne clandestina matrimonia contrahere: eis
dem interesse vel etiam contrahentib⁹: consiliu auxilium
vel fauorem prestare presumant.

Item predictis sub pena suspens⁹ a diuinit⁹ in iungim⁹
parochialib⁹ pbr⁹ quatin⁹ solennitates sponsalioz mrio
rior⁹ necno banor⁹ proclamationes: palam publice hora
decenti. presente populi multitudine reuerenter honeste
in parochialibus ecclesiis: et non in priuatis capellis orato
riis ac aliis locis celebrent. precauente ne in sponsalib⁹
stantur et faciant Vti contrahentes verbis de presenti. ne
qz in matrimoniis verba proferat de futuro vel etia fa
ciant per contrahentes pferri. Sed vt talis circa hoc apta
et a iure statuta cuiusbet actui (verboruz discretionem) for
ma seruetur: q^{uod} mutuis ad actum quem tunc contrahen
tes intendunt pateat et exprimat⁹ animoz consensus:

Incipit decretum de matrimonio

nec indiscreta locutio actum quem non intendit ostendat
Vel etiam utriusque confusionem inducere Videatur: eos de-
ligenter instruant in sponsalibus per Verba de futuro so-
lum se adinvicem matrimonium contrahituros promittere. In
matrimonii autem per pura et nuda de presenti Verba se in-
vicem accipere Vir scilicet mulierem in uxorem: et mulier
Virum in maritum. Quequidem a iure data de futuro in
sponsalibus: ac de presenti in matrimonii Verborum for-
ma sigillatim subsequitur. et talis est. Primo in sponsa-
libus Vir ad mulierem. Promitto te ducere in uxorem.
Et mulier ad Virum. Promitto tecum nubere. Solet tamen
quod idem valet presbiter ydiomate gallico effectum hu-
iusmodi forme loquendo ad contrahentes proferre. Ipsi
autem contrahentes quod per id fieri intenditur iungendo
adinvicem manus dexteras pro signo cum Verbo affir-
mativo mutuum consensum exprimente: se ratum habe-
re et approbare demonstrant. Sub hac forma. Primo pres-
biter ad Virum. R. Tu prometz a. R. qui cy est la prens-
die a femme et espouse se dieu et nostre mere sainte eglise
se si accorde. Quo respondente. Dy. Continuo presbiter ad
mulierem R. Semblablement tu prometz a. R. qui cy est
se prendre a mary et espoux etc. Ut supra. In matrimo-
niis autem ista sunt proferenda de presenti Verba: dicit
enim Vir ad mulierem. Accipio te in meam. Et mulier
ad Virum. Accipio te in meum. Verum consuevit forma
huius per sacerdotem lingua vulgari et materna effecti-
ue exprimi. Et quod per eam intenditur a contrahenti-
bus iungendo adinvicem manus dexteras pro signo cum
Verbo affirmativo mutuum consensum exprimentem ra-
tificari et approbari: modo et ordine sequentibus. Dicit
enim primo presbiter ad Virum. R. Tu prens. R. qui cy
est a femme et espouse. Et sup prometz que bonne et loya

*Virum sponsam R.
in matrimonium.*

le part de ton cor ps a de tes biens tu luy feras. Sayne et
enferme tu la garderas Et pour quelque autre ne la chā
geras. Ainsi que dieu la institue a ordonne: a nostre mere
sainte eglise le garde a commande. Viro autem respon
dente. Dy. Continuo presbiter ad mulierem dicit Tu
N. prens. N. qui cy est a mary a espoux. Et luy promet
que &c. Ut supra feminino in masculinum mutato.

Item contrahentibus sponsalia illico post fidem da
tam iniungant auctoritate nostra sacerdotes prefati put
et iniungimus iniungi qz solitum est ab antiquo: quati
nus ad contractum celebrationem et solennizationem
eorum matrimonii in facie ecclesie per Verba de presen
ti infra quadraginta dies a die suorum huiusmodi con
tractorum sponsaliorum computandos: nisi canonicus ob
stiterit impedimentum procedant. Ac bāna super hoc per
tres dies dominicales solenniter a publice Ut p̄fertur in
promnis parrochialium ecclesiarum quarum parro
chiani tunc existunt ac etiam aliarum (si et vbi expedie
rit) per parrochiales presbiteros earundem ecclesiarum
proponi et proclamari faciant atqz procurent. Quibus
quidem presbiteris nobis subditis precipimus Ut id dili
genter exequantur. Nichilominus precauentes ne vll
los ad contractum et solennizationem matrimonii de p̄
senti admittant: donec prius proclamationis (Ut premissum
est) tribus bannis officialem nostrum meldensis an ali
quod impedimentum obstare cognoscant Vel non: per
sua scripta certum reddiderint: Ipsiusqz officialis
directas inde eis sub sigillo curie nostre meldensis pa
tentes litteras receperint: expressum mandatum de
admittendo et solennizando matrimonium huiusmodi
continentes. Nisi eisdem presbiteris litteratorie cōstiterit

+

G. lumen
procurator

oppositio[n]is Vel accusatio[n]is h[uius]m[od]i discussiend[am] remitte
re. Necn[on] cor[am] eo opponētes seu accusatores cōtrahereq[ue]
Volentes: ad certā et cōpetentē die[m] peremptorie et perso
naliter citare studeāt ibidem super hoc: Ut iuris fuerit p[ro]
cessuros. Nec exiunc dicti p[re]b[ite]ri eosdem contrahere Volen
tes: ad inter seinuicem Vel cum aliis personis sponsa
lia Vel matrimonium contrahendū admittere presumāt
donec eisdem p[re]b[ite]ris legitime constiterit de oppositiōe et
accusatiōe h[uius]m[od]i discussum extitisse litemq[ue] et causam
super hoc intentatam diffinitiva sententia a qua appe[ll]
latū non fuerit nec appellatio p[ro]secuta penit[er] esse sopitā.

Vij Item toleratū ab antiquo: et hactenus obseruat[um] in
nostra dioecesi cōsuetudine[m] qua eccl[esi]arū rectores secūdas
nuptias Viri ad bigamias trāseuntis et cum Virgine que
nuptialem benedictiōem antea non susceperat contrahen
tis benedicunt: et non ecōuerso diximus fore tolerandam
prout et toleramus. Eandem autē benedictionē iterari Vt
delicet in matrimonio Viri et mulieris ad bigamiā trāse
untū. Item in matrimonio antea benedictę mulieris ad
bigamiā trāseūtis et cū quocūq[ue] Viro (etia[m] si Vir ille nul
las aliā duxerit) nubentis. Item in matrimonio mulieris
notorie non Virgine sed corrupte cū quocūq[ue] Viro nu
bentis. etiā si dicta mulier antea cū alio non contraxerit
fieri sub pena exco[m]municatiōis districte p[ro]hibentes. Ipsam
autē benedictionem in primis nuptiis Viri cum Virgine
non benedicta contrahentis p[re]cipimus semp[er] impendi.

Ut autē super p[re]tactis per p[re]b[ite]ros p[ro]chiales relationi
bus et scriptis debite conficiēdis tudez p[re]b[ite]ri sufficienter in
strui valeant: singulas formas sub quibus ea in effectum
mutatis mutandis et additis addendis: conficere poterūt
et debebunt fieri fecimus diximusq[ue] hic fore ordine q[uo] se
quitur inscriendas.

*M. d.
l. m. f. m. p. r. h.*

SE
EVE

Forma scripti super bannorum proclamationibus nemine contradicente factis in ecclesia cuius auctoritate contrahere volentes sunt parochiani et de ipsa parochia oriundi.

Venerande circumspectiois viro domino officiali meldeni.

Receptor parochialis ecclesie de nathoulleto in decanatu de dopnomartio meldeni diocesis. debita obedientiam cum omni reuerentia et honore. Vnde nouerit circumspectio Veneranda quod tria banna per tres dies dominicales in proprio predictae parochialis ecclesie solenniter palam et publice populo ibidem ad divina audienda congregato: extiterunt proclamata de matrimonio contrahendo Inter guillotum fouet. Et bertam filiam galteri des loges prefate ecclesie parochianos: et de ipsa parochia: put michi ex ipsorum contrahere volentium assertione: aliarumque fide dignarum testimonio personarum constitit oriundos. Quibusquidem bannis et matrimonio contrahendo nemo opponens vel etiam alias contradicentes apparuit nemoque se huiusmodi matrimonii accusatorem constituit. Nec aliud canonicum noui impedimentum: quominus iisdem contrahere volentes ad contrahendum adinuicem celebrandumque et solennizandum in facie ecclesie matrimonium recipi debeant et admitti. In cuius rei testimonium sigillum predictae parochialis ecclesie ad matrimonia unacum meo manuali signo patenti scripto superi fore apponendum et apposui. Datum die .xv. Anno domini .xc.

Forma scripti super bannorum proclamationibus nemine contradicente factis in ecclesia cuius auctoritate contrahere volentes sunt parochiani: non tamen de ipsa parochia sed aliena eiusdem decanatus oriundi.

Venerande circumspectiois viro domino officiali meldeni. Receptor parochialis ecclesie de nathoulleto in decanatu de dopnomartio meldeni diocesis. debita obediencia. Et supra in precedenti forma usque ibi. Inter guillotum fouet: et bertam filiam galteri des loges prefate ecclesie: virum scilicet a tali tempore et mulierem a tali parochianos: non tamen de ipsa parochia sed de sancto maximo predicti

decanat⁹ de dōpnomartino (Vt michi asseruerūt) oriūdos.
Quibusquidem bānis ac Vt supra in pcedenti forma.

Forma scripti sup bānoz pclamationib⁹ nemine contradicēte factis ī ecclā cui⁹ ābo cōtrahere Volentes sunt prochiani nō tñ de ipa parrochia sed de alienis diuersisqz parrochiis eiusdez decanatus oriūdi.

Euerande circūspectōis Viro dño officiali meldeñ
R. rector parrochialis ecclē de nāthoulleto in decanatu de dōpnomartino meldeñ dioceſis. Debitū obedi. ac Vt supra ī pñma forma vsqz ibi. Inter guillotū fouet de sancto maximo pdicti decanatus de dāpnomartino: Et Bertā filiā galteri des loges de cloya eiusdē decanat⁹ (Vt michi asseruerūt) oriūdos pñbate tñ mee prochialis ecclēſie Viruz scilz a tali tpe a mulierem a tali prochianos. Quibusquidez bānis ac. Vt supra in pñma forma.

Forma scripti super bannorum proclamationibus nemine contradicente factis in ecclesia cuius ambo contrahere Volentes sunt parrochiani nō tamen de ipa parrochia sed aliena: nec de eodem decanatu sed alieno meldeñſis dioceſis oriūdi.

Euerande circūſpectionis Viro domino officiali meldeñ. R. rector parrochialis ecclēſie de nāthoulleto in decanatu de dōpnomartino meldeñ dioceſis. Debitam obediētiā ac. Vt supra in pñma forma vsqz ibi. Inter guillotum fouet: a Bertam filiaz galteri des loges prelibate mee parrochialis ecclēſie Virum scilicet a tali tempore: et mulierem a tali parrochianos. Nō tamen de ipa parrochia: sed de guerardo decanatus de creciaco pñdicte meldeñſis dioceſis (Vt michi asseruerunt) oriūdos. Quibusquidem bannis et cetera. Vt supra in pñma forma.

Forma scripti super bannorum proclamationibus nemini
ne contradicente factis in ecclesia cuius ambo contrahere vo-
lentes sunt parochiani non tamen de ipsa parochia: sed de alienis
diversisque parochiis diversorum decanatus meldensis
diocesis oriundi.

Enerande circumspectio viro domino officiali meldensi.

M. rector parochialis ecclesie de nanthouffeto in de-
canatu de dopnomartino meldensi diocesis debita obedi. ac. Ut su-
pra in prima forma usque ibi. Inter guillotum fouet de gue-
rardo decanatus de creciaco predictae meldensi diocesis. Et ber-
tam filiam galtheri des loges de tremis decanatus de gau-
deluco eiusdem diocesis (Ut michi asseruerunt) oriundos. pre-
sente tamen mee parochialis ecclesie. Virum scilicet a tali tempore:
et mulierem a tali parochianos Quibusquidem bannis
ac. Ut supra in prima forma

Forma scripti super bannorum proclamationibus nemini
ne contradicente factis in ecclesia cuius ambo contrahere volen-
tes sunt parochiani. Alterque duntaxat eorundem est de ipsa
parochia: Vel etiam alia meldensi diocesis oriundus. Al-
ter vero non sed de aliena diocesi.

Enerande circumspectio viro domino officiali meldensi

M. rector parochialis ecclesie de nanthouffeto in deca-
natu de dopnomartino meldensi diocesis Debita obedi. ac
Ut supra in prima forma usque ibi. Inter guillotum fouet
de dicto nanthouffeto Vel tali alia parochia meldensi dio-
cesis predictae: Et bertam filiam galtheri des loges de diocesi
parisiensi (Ut michi asseruerunt) oriundos. presente tamen
mee parochialis ecclesie. Virum scilicet a tali tempore. et mulierem a ta-
li parochianos. Quibusquidem bannis ac. Ut supra in
prima forma.

Forma scripti super bannorum proclamationibus (nemini
ne contradicente) factis in ecclesia cuius ambo contrahere

**Solentes sunt parrochiani: non tamen de ipsa parrochia
neqz de diocesi meldeñ. sed aliena oriundi.**

**Enerande circumspectionis Viro dño officiali meldeñ
N. rector parrochialis eccle de nāthoulleto i
decanatu de dompnomartino meldeñ diocesis.**

**Debitaz obe. ac. Ut supra in prima forma vsqz ibi. Inter
guillotuz fouet: Et bertā filiā galteri des loges. prelibate
mee parrochialis eccle. Virū scilz a tali tempore: a mulie-
rez a tali parrochianos. Non tamen de ipsa vel alia par-
rochia meldeñ diocesis. sed. de diocesi parisiensi. Ut michi
asseruerūt oriundos. Quibusquidem bannis a cetera Ut
supra in prima forma.**

**Forma scripti super bānozū pclamationibus (nemi-
ne contradicente) factis in eccle. cuius ābo contrahere vo-
lentes sunt prochiani non tñ de ipsa parrochia neqz de dio-
cesi meldeñ sed de alienis parrochiis a diocesib⁹ oriundi.**

**Enerāde circumspectionis Viro dño officiali meldeñ
N. rector parrochialis eccle de nāthoulleto i decana-
tu de dompnomartino meldeñ diocesis. Debitū obedi. ac
Ut supra in prima forma vsqz ibi. Inter guillotuz fouet
de novento trecensis diocesis: Et bertā filiam galteri des
loges de pithueris autelianeñ dioc (Ut michi asserue-
runt) oriūdos. prelibate tamen mee parrochialis eccle Vi-
ruz scilz a tali tpe. a mulierez a tali prochianos. Quibus-
quidez bānis ac. Ut supra in prima forma.**

**Forma scripti super bānoz pclamationibus (nemi-
ne cōtradicēte) factis in eccle: cuius alter cōtrahere volen-
tiuz dūtapat est prochianus. Alter Vero alienus prochia-
nus etusdez tñ decanatus. Sūt autez ambo de prochia
supradicte ecclesie oriundi.**

**Enerande circumspectiōis Viro dño officiali meldeñ
N. rector prochialis eccle de nāthoulleto in decanatu**

de dōpnomartio meldeñ diocē. Debitā obe. ac. Ut supra in
p̄ia forā vsqz ibi. Inter guillotū fouet dicte mee ecclē pro/
chianū: et bertā filiā galtheri des loges ecclē d̄ sctō maxio
eiusd̄ decanat⁹ de dōpnomartio et diocē meldeñ. prochianā nō
tñ de ip̄a prochia: sed ābos d̄ mea p̄dicta (put ex assertiōe
p̄fati guilloti fouet et aliarū fidedignarū testimonio p̄sonarū
cōstitit oriūdos. Quibusqz dē bāntis ac. Ut sup̄ i p̄ia for.

forma scripti sup̄ bānorū p̄clamatōib⁹ (neie cōtradice
te) fact⁹ i ecclā: cui⁹ alter cōtrahere volētū dūtayat ē pro/
chian⁹ et d̄ ip̄a prochia oriūd⁹. Alter vō nō sed alien⁹ pro/
chian⁹ et d̄ aliēa prochia eiusd̄ tñ d̄ca. et diocē meldeñ oriūd⁹

Enerāde circūspectōis viro dñō officiali meldeñ. R
ector prochiales ecclē de nāthoulleto i decanatu d̄ dō
pnomartio meldeñ diocē. Debitā obe. ac. Ut sup̄ i p̄ia for
ma vsqz ibi. Inter guillotū fouet dicte mee ecclē prochia/
nū de ip̄aqz prochia (put michi ex ip̄i⁹ assertiōe: et aliarū fī
dedignarū testimonio p̄sonarū cōstitit) oriūdū. et bertā filiā
galtheri des loges de sctō maxio eiusd̄ decanat⁹ de dōpno
martino et diocē meldeñ prochianā de ip̄aqz prochia d̄ san
cto maximo (Ut fertur) oriūdā. Quibusquidem bāntis
ac. Ut supra in p̄ima forma.

forma scripti sup̄ bānorū p̄clamatōib⁹ neie cōtradice
te fact⁹ i ecclā cui⁹ alter cōtrahere volētū dūtayat est
prochian⁹ nō tñ de ip̄a prochia sed aliena eiusd̄ decanatus
oriūd⁹. Alter vero neqz prochian⁹ neqz de ip̄a prochia sed
aliena alieni decanatus eiusd̄ tñ diocē meldeñ oriūdus.

Enerāde circūspectōis viro dñō officiali meldeñ. R
ector prochiales ecclē de nāthoulleto i decanatu d̄ dō
pnomartino meldeñ diocē. Debitā obe. ac. Ut supra i p̄ia
forma vsqz ibi. Inter guillotū fouet dicte mee ecclē a tali
tpe citra prochianū: nō tñ de ip̄a prochia: sed d̄ sctō maxio
eiusd̄ decanat⁹ de dōpnomartino (Ut michi asseruit) oriū

dū. et Bertā filiā galtheri des loges d'ecclā d'guerardo i b'ia
decanat' de creciaco eiusd' dioc' meldeñ prochiā: ac de
ipā prochia de guerardo. Ut fertur oriū dā. Quibusquidem
bannis ac Ut supra in prima forma.

Forma scripti sup bānoꝝ p'clamatōib' (neie cōtradice
te) facti i ecclā: cui' alter cōtrahere volētū dūtaxat ē pro
rochian'. Alter i o nō sed alien'. Sūtqz ūbo d' alienis pro
chiis ac diuersis decanatis eiusd' tñ dioc' meldeñ oriūdi.

Enerāde circūspectōis Viro dñō officiali meldeñ M.
rector prochiālis ecclē d' nāthoulleto i decanatu d' dōp
nomartino meldeñ dioc' Debitā obediētiā. ac. Ut sup' i pri
ma forma vsqz ibi. Jñt guillotū fouet dicte mee prochia
lis ecclē a tali tpe citra prochiā nō tamē de ipā prochia
sed de vodoꝝo decanatus de colūbaris dicte meldeñ dioc'
Ut michi asseruit oriūdum. Et Bertā filiā galtheri des lo
ges ecclē d' fulanis i decanatu de gādesuco eiusdē dioceſis
meldeñ prochiā nō tñ de ipā prochia de fulanis sed de
guerardo i decanatu de creciaco sepe dicte meldeñ dioceſis
Ut fertur oriūdam. Quibusquidē bannis. ac. Ut supra
in prima forma

Forma scripti super bannoꝝ p'clamatōib'z nemine
contradicente factis in ecclesia cuius alter cōtrahere
volentium dūtaxat est parrochian' de ipsaqz parrochia
vel etiam alia meldeñ dioceſis oriūdus. Alter vero non
sed alienus parrochianus et de aliena dioceſi oriūdus

Enerāde circūſpectionis Viro domino officiali
meldeñ. M. Rector parrochialis ecclesie de nāthoul
seto i decanatu de dōnomartino meldeñ dioceſis. Debitā
obe. ac. Ut supra i prima forma vsqz ibi. Jñt guillotū fouet
dicte mee ecclesie a tali tpe citra prochiā de ipsaqz vel
tali alia prochia eiusdē meldeñ dioceſis Ut michi asseruit
et ex aliaꝝ fide dignaꝝ testiōio p'sonarū cōstitit oriūdum

d' ii

Et bertā filiū galteri des loges. de tali loco parrochianū
et de diocesti parisien. Ut fertur oriūda. Quibusquidē bā
nis ac. Ut supra in prima forma.

Forma scripti sup bānorū pclamatiōibus (nemine cō
tradicante) factis in ecclā cuius alter cōtrahere volentiū
dūtayat est prochianus. Alter vero nō: sed aliene prochie
meldeñ tñ diocestis. Sūtqz ambo de aliena diocesti oriūdi.

Enerāde circūspectionis viro dñō officiali meldeñ
M. rector parrochialis ecclē de nāthoulleto in decana
tu de dōpnomartino meldeñ diocestis. Debitaz obe. ac. Ut
supra in prima forma vsqz ibi. Inter guillotū fouet dicte
mee ecclē a tali tpe citra prochianū: Et bertā filiam galte
ri des loges: ecclē de fulantis in decanatu de gandeluco di
cte meldeñ diocestis prochianā. Non tñ de meldeñ sed am
bos (Ut fertur et michi asseruit dictus meus parrochian⁹
de diocesti parisienſi oriundos. Quibusquidem bannis ac
Ut supra in prima forma.

Forma scripti super bānorū pclamationibus nemī
ne cōtradicante factis in ecclā cuius alter cōtrahere vo
lentiū dūtayat est parrochianus. Altero vero nō sed alie
nus et aliene diocestis. Neuterqz est de diocesti meldeñ sed
sunt ambo de alienis diuersisqz diocestibus oriūdi.

Enerāde circūspectionis viro dñō officiali meldeñ
M. rector parrochialis ecclē de nāthoulleto i decana
tu d dōpnomartino meldeñ diocestis. Debitā obedi. ac. Ut
supra in prima forma vsqz ibi. Inter guillotū fouet dicte
mee ecclē a tali tempore citra parrochianū: non tñ de ipā
parrochia: neqz de diocesti meldeñ. sed de diocesti Senonēsi
Ut michi asseruit oriūdū: Et bertā filiā galteri fouet ecclē
parrochialis de. M. talis diocestis prochianaz ac de diocesti
turonēsi (Ut fertur) oriūda. Quibusqde bannis ac. Ut su
pra in prima forma.

Est autem preterea notandum in q nulla datur hic
prout nec dari opus est specialis forma scriptorum p dnos
cesanis qui sunt diuersarum spiritua lium iurisdictionum
Nam huiusmodi scripta confici possunt scdz supra inser-
tas formas: maxime scdz illas que dantur pro his qui de
diuersis decanatibus existunt. Ita tamen q pro illo qui
existit aliene iurisdictionis Vbi in dictis formulis ponit-
tur talis decanatus: ponatur talis iurisdictionis spiritua-
lis meldensis diocesis. Et Vbi ponitur in tali decanatu:
ponatur in tali iurisdictione meldensi diocesis &c.

Item forma scripti super oppositione bannis & ma-
trimonio interdicta.

Venerande circumspectionis Viro domino officia-
li meldensi. Rector prochie ecclesie de. R. mel-
densis diocesis. Debitam obedientiam cum reuerentia &
honore. Vestra nouerit circumspectio Veneranda sponsas
lia per Verba de futuro in facie ecclesie nuper fuisse con-
tracta inter henricum gaultier ex Vna: Et bertam filiaz
martini guillot partibus ex altera dieqz date presentis
scripti theobaldum perrot de tali loco coram me in dicta
ecclesia post proclamationem primi banni per me super
matrimonio huiusmodi contrahendo publice in prom-
pno eiusdem ecclesie proclamati personaliter comparuis-
se ac dictam bertam cum eodem seqz cum ea priores & po-
tiores habuisse matrimoniales promissiones pretenden-
te in se ne Vltterius ad pretactum matrimonium inter p-
nominatas partes contrahendum procedatur formaliter
opposuisse. De autem ea de re iuxta editum circa hoc
sinodale statutum distulisse: causamqz oppositionis hui-
usmodi Vobis et Vestre Venerabili curie discussendam
d iii

remisisse. Necnon prefatum opponentem supradictasq;
partes loquendo ad eorum personas: coram Vobis meli-
dus ad diem sabbati instantē peremptorie et personalis-
ter citasse super hoc ibidem prout iuris fuerit processuros
Datum et actus sub sigillo predictę mee parrochialis ec-
clesie Vnacum meo manuali signo. Anno Domini millesimo et cetera.

Forma scripti super accusatione matrimonii con-
trahendi.

Enerāde circumspectionis &c. Ut supra in forma
immediate precedente vsq; ibi. Dieq; date pre-
sentis scripti theobaldum perrot de tali loco coram me in
dicta ecclesia post proclamationem primi banni per me
super dicto matrimonio cōtrahendo publice in promptu
eiusde ecclesie proclamati personaliter comparuisse: ac
impedimentum consanguinitatis esse inter prenomina-
tos contrahere Volentes asserentem: se matrimonii pre-
dicti accusatorem constituisse. **Ad** autē ea de re iuxta
editum circa hoc synodale statutum distulisse: causamq;
accusationis huiusmodi Vobis et Vestre Venerabili cur-
rie discutiendam remisisse. Necnon prefatum accusato-
rem prenominatāsq; partes loquendo &c. Ut supra in for-
ma immediate precedente.

Est autē notandum q; si accusator aliud impedimē-
tum q̄ consanguinitatis obicit illud debet exprimi in
scripto: Ut puta affinitatis carnalis Vel cognatiōis spī-
ritualis seu etiam disparitatis cultus aut si altera pars
contrahentium accusetur fuisse et esse cum alia persona
Viuente coniugata: Vel aliud huiusmodi simile qd̄ matrimo-
nium cōtrahendum debeat impedire.

De sacramento extreme Vnctionis.

Extreme unctionis sacramentum soli sacerdo-
tes possunt ministrare christianis: non tamē pue-
ris neqz ratione carentibus: sed adultis: et discre-
tionis Usum habentibus: non sanis sed infirmis: neqz in-
differenter quibuscumqz infirmis: sed solum illis quorum
fuit vite ex probabilibus et Verisimilibus coniecturis
per infirmitatem expectatur: illud tunc deuotē petentis-
bus: Vel etiam si frenesi seu dementia tūc capti aut aliis
as taliter sint impediti qd petere non Valeant: dummo-
do in eadez infirmitate ante impedimentū huiusmodi id Ver-
bo aut signo petierint: et Verisimiliter nō presumatur: qd
per aliquam insipientiam occasione demente seu frenesi
predicta iniuria Vel irreuerētia irrogetur sacramento.
Effectus autē ipsius sacramenti est: nō solum morbi actua-
lis peccati purgatiuā expulsionē: ac spūalis debilitatis ex eo-
dez morbo puententis reparatiuā curationē: digne susci-
pientibus cōferre: Verū etiā ex consequenti corporales (si su-
scipienti ad finē principales scilicet spirituales expediat)
inducere sanitatē. Qua de re oībus et singulis nrē diocesis
prochialis pbr̄is p̄cipim⁹ quatin⁹ tā salubris sacramenti
effectū huiusmodi suis qualz graui infirmitate detētis prochia-
lis exponāt: eisdez salutarib⁹ monitis suadētes: Ut dum
adhuc sane mentis existunt post factam peccatorum con-
fessionem ipsum sacramentum (quod est Vltimum dispo-
nens ad gloriam remedium) sibi: et quando Ut p̄tactū
est de eoz timebitur mortis periculo ministrari: humiliter
et deuote exposcāt: quo a peccatorū scolorib⁹ purgati stabilio-
res in fide p̄manere. exeūtesqz de hoc mūdo his et aliis
spūalibus armis Vndiqz muniti (p̄pulsis demonū terro-
ribus et minis) securius transire. necnō corā iudice casto
angelicis manibus presentari mereantur et Valeant ap-
parere existereqz mundiores.

D iiii

De ecclesiastica sepultura: quibus scilicet danda sit
quibus quoque deneganda

Animum christianorum et non aliorum defun-
ctorum cadavera ecclesiastice (nisi iure: aut loco-
rum rationabili consuetudine prohibeantur) tra-
denda sunt sepulture. Jure autem prohibentur qui ex
propria malicia: maliciosaque industria: desperatione Vel
etiam iracundia ducti. laqueo. gladio. igne. aqua. precipi-
tio: aut alio genere mortis sponte se interimunt. Item
pariter prohibentur: qui torneamenta sponte exerceundo
in ipso et ex ipso exercitio moriuntur. Aut ibidem etiam le-
tale vulnus: Unde mors secuta sit acceperunt. Item pro-
hibentur omnes et singuli dampnati et pertinaces heres-
tici: manifestique ac contumaces Usurarii. necnon quicun-
que alii siue a iure siue ab homine (ministerio tamen et sen-
tentia iudicis) nominatim excommunicati: Vel etiam ex-
communicationis sententiam a iure Vel ab homine la-
tam incurrisse declarati: etiam si tales excommunicati
et declarati in mortis articulo penituerint et absoluti pe-
tuerint: absolutique in foro conscientie: et non in foro iudicia-
li extiterint. Veruntamen si et post debite et humiliter pe-
titam per eos dum adhuc viuunt: licet in lecto mortis exi-
stentes et morti proximi absolutionem huiusmodi in fo-
ro iudiciali: fuerint eam a iudice ad hoc potestatem ha-
bente (etiam post eorum mortem) assecuti: tunc de hoc litte-
ralorie constituto: sacra potest eisdem exhiberi sepultura.
Item prohibentur qui non recepto saltem semel in anno
iuxta superius insertum et annotatum statuti generalis
ecclesie consilii tenorem penitentie seu etiam eucharistie
sacramento decesserint: nisi eos in mortis articulo peni-
tuisse et se a reatu huiusmodi absolui humiliter petuisse

constiterit. Preterea de consuetudine certis et ratio-
nabilibus causis ab antiquo introducta in nostraq; dio-
cesi hactenus observata prohibetur parochialibus pres-
biteris ne illorum cadauera defunctorum qui annos dis-
cretionis attinentes: nulla suorum peccatorum sacrame-
ntali confessione die eorum mortis Vel pauloante scilicet
a paucis anteactis diebus facta. Aut etiam potestatem
disponendi de suis bonis et rebus: facultatemq; eligendi
se sepulturam habentes (nullo condito testamento) des-
cesserint: tradere presumant ecclesiastice sepulture: donec
citius et certius q̄ poterint litteratorie: aut per certum nū-
clum: nos Vel officialem nostrum super causis omissio-
nis huiusmodi testamenti et confessionis informauerit
ac per directas eis a nobis Vel dicto officiali nostro litte-
ras quid inde per eos circa huiusmodi sepulturam agen-
dum sit facti fuerint certiores. Nos Vero episcopus pre-
fatus preactas omnes et singulas prohibitiones iustas
rationabiles: de iureq; ac iuri consonas fore et esse atten-
dentes: eas in nostra predicta meldensi diocesi inconcusse
observari iubemus. Contraq; fieri in futurum sub pe-
na excommunicationis districte inhibemus. Et insuper
omnes et singulos qui eis spretis contra easdem fecerint
ac de facto venire: facientibusq; ac venientibus consiliū
auxiliū Vel fauorem prestare presumpserint: penas et
censuras a iure in tales generaliter promulgatas: ex nūc
prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc incurrere seu etiam
incurrisse generaliter declaramus.

*Tertia pars synodaliū constitutionum: de his que
potius et vtrobiq; populum respiciunt.*

Primo De non recipiendo alienos parochianos

aut etiam eis sine dimissoriis ecclesiastica sacramenta ministrando. Necnon de dandis Vel non huiusmodi dimissoriis.

Prohibemus omnibus et singulis parochialibus presbiteris ne alienos parochianos nostre aut etiam aliene dioecesis recipiant in suos Vel admittant: seu etiam eis ecclesiastica sacramenta (casu necessitatis excepto) ministrent: absque nostris seu nostrorum Vicariorum licentia atque mandato. Vel etiam expresso consensu: aut litteris dimissoriis episcopi dioecesis: seu rectoris ecclesie parochialis cuius diocesani seu parochiani existunt aut antea et nouissime extiterint. Neque iudez presbyteri suis parochianis non excommunicatis ad alias parochias transire Vel ad longinquas partes peregrinari et proficisci Volentibus litterasque dimissorias ab ipsis presbiteris per huiusmodi Vel etiam quibusvis aliis rationabilibus causis habere et sibi tradi petentibus easdem dimissorias denegent. nec ultra formam duorum solidorum turonensium pro confectione et sigillo earum iudez extigere presumant. Excommunicatis autem litteras dimissorias huiusmodi nullomodo concedant dicti presbyteri (nisi iudez excommunicati tunc fuerint usque ad aliquem nondum elapsam terminum relaxati) quo casu dicti presbyteri eisdem relaxatis dimissorias concedere non recusent in quibus tamen de excommunicatione et relaxatione huiusmodi expressa mentio habeatur. Quas quidem dimissorias litteras sub infra scriptis formis Vel in effectu similibus (mutatis mutandis) per dictos presbiteros fieri Volumus atque iubemus.

Forma litterarum dimissoriarum pro viro soluto parochiano non excommunicato ad aliam parochialem ecclesiam transire Volente. Que quidem forma in simili casu: pro muliere soluta non excommunicata. necnon p

quibusuis duobus non excommunicatis coniugibus simul
seu etiam qui sponsalia adinuicem contraxerint Vel pro
quolibet eorum separatim (mutatis nominibus et huiusmo
di qualitatibus personarum aliisque mutandis) regulariter est
sequenda. Et similiter de singulis infra scriptis formis
respectiue dicendum est atque tenendum. Qualitates
autem personarum sic exprimi debent. Videlicet Vbi in
dicta sequenti: et prima forma ponitur hec dictio solutus.
Si sit pro muliere non coniugata debet poni sic. solutam
Si pro ambobus coniugibus simul sic. Galtherum mar
tin: et bertam eius uxorem. Si separatim pro viro sic.
Galtherum martin coniugatum. Si pro uxore sic. Ber
tam uxorem galtheri martin. Si pro ambobus sponse
simul sic. Galtherum martin: et bertam filiam Vel reli
ctam. N. qui sponsalia in facie ecclesie adinuicem contra
xerunt. Si autem separatim pro sponso sic. Galtherum
martin qui cum berta filia. N. sponsalia in facie ecclesie
contraxit. Si vero separatim pro sponsa sic. Bertam
filiam Vel relictam. N. que cum galthero martin spon
salia in facie ecclesie contraxit presentium latorez Vel la
tricem et cetera.

Nouerint Vniuersi. Qd ego. N. presbiter rector par
rochialis ecclesie de. N. meldensis diocesis Galtherum
martin solutum presentium latorem meum nuper prochia
num: nunc autem ad aliam prochialem ecclesiam (ut dicitur) transire vo
lentem. ac propter hoc a parrochiali subiectione qua mi
hi et predictae mee ecclesie tenebatur absoluti requirentem
dixi fore absoluendum: eumque harum serie et traditio
ne litterarum absoluo. Certificans me nullum in eo
canonicum scire impedimentum: quominus debeat ad
ecclesiastica sacramenta admitti: nec non ecclesiastice tradi (si

decedat) sepulture. In cuius rei testimoniū sigilluz dicte mee parrochialis eccle. Vnacū meo manuali signo litteris presentibus apposui. Datum anno domini millesimo et cetera.

Item Si et quando is cui dande sunt dimissorie fuerit aliqua excommunicationis sententia innodatus: et tempore date earūdez sit ab ipa excomunicatione vsqz ad aliquēz nondū elapsū terminū relaxatus: tunc dimissorie hmoi sub forma sequenti sunt faciende.

Novērint Vniuersi ac. Vt supra in precedenti forma vsqz ibi. Certificās ipm galtherum a sententia excomunicationis in eū ad instantiā. N. lata fuisse et esse vsqz ad talem terminū: relaxatum. Nullūqz me in eo aliud canoniciū scire impedimentū (quominus debeat ad ecclāstica sacramenta interim admitti: nec non ecclāstice tradi (si decedat) sepulture. In cuius rei testimoniū ac. Vt supra in precedenti forma.

Forma litterarum dimissoriarū p parrochiano non excommunicato ad extraneas et longinquas ptes pscisci Volente.

Novērint Vniuersi. Q. ego. N. presbiter rector parrochialis ecclesie de. N. meldensis diocesis licentiam concessi prout et concedo pariter et facultatem galtero martin presentium latoi meo parrochiano in breui Vt dicat ad extraneas et longinquas partes ituro et proficisci Volenti: Vt idem meus parrochianus a die eius discessus vsqz ad ipsius reditum. quibuscūqz alienis (quos elegerit) ydoneis pbris sua pctā cōfiteri ab eisqz penitētie ac cetera ecclāstica valeat recipere sacramēta. Quibusqz p̄sbtis: et aliis christi fidelibz omnibus et singulis: earūdem certifico serie litterarum: q in prefato meo parrochiano

nullum in se canonice esse impedimentum quominus ad
predicta debeat sacramenta admitti: nec non tradi (si dece
dat) ecclesiastice sepulture In cuius rei testimonium ac. Ut
supra in prima forma.

Item si et quando is cui dande sunt dimissorie fuerit
aliqua excommunicationis sententia innodatus et tempore
date earundem sit ab ipsa excommunicatione usque ad aliquem
nonduz elapsus terminum relaxatus: tunc dimissorie hu
iusmodi sub forma sequenti sunt faciende.

Noverint Universi ac. Ut supra in immediate preceden
ti forma usque ibi. Quibusquidem presbiteris et aliis christifidelibus
omnibus et singulis earundem certifico serie litterarum. quod per
fatus. N. meus parochianus a sententia excommunica
tionis in eum ad instantiam. N. lata: extitit et est usque ad ta
lem terminum relaxatus. Quod nullum in eodem meo
parochiano canonicum novum impedimentum quominus ad
predicta debeat admitti ecclesiastica sacramenta: nec non tra
di (si decedat ecclesiastice sepulture. In cuius rei testimonium
ac. Ut supra in prima forma.

De non prohibendo ecclesie ingressus mulieribus post
earum partum. Deque nichilominus inductam circa hoc consue
tudinem observando. Necnon de notoriis incestibus adul
teriis et concubinatis officiali vel promotori melde non
denunciandis

In Veteri testamento decreverat lex mulieres que
suscepto semine peperisset immundam esse. Prece
peratque eam ab ingressu templi fieri extraneam donec ex
pletis diebus sue purificationis ad ostium tabernaculi te
stimonium veniens cum certis taxatis in lege muneribus
Unum pro nata prole in holocaustum: et reliquum pro peccato
et expiatione traderet sacerdoti qui ea offerret domino et oraret
pro illa. De Veritate autem evangelice legis mulier enipa

nec propter puerperium immunda habet. neq; ei purificas-
tionis dies indicunt: neq; eccle aditus prohibet. Lex em il-
la figurata erat et sub Umbra. ista vero luce Veritatis il-
lustrata potior esse monstrat. Nam et Voluptas carnis non do-
lor in culpa est. Vex si mulier post emissam prolem ex humilita-
te: deique et eccle reuerentia ac Veneratione: ab ingressu ip-
sius eccle aliquandiu voluerit abstinere et abstinerit: id a iu-
re minime reprobat sed potius comendat. Proinde nos subin-
ductam dudum ob honorem sacramenti matrimonii et ut id pro-
lez esse legitimam manifestet: in nostra diocesi hactenus obserua-
tam consuetudinem. quia mulieres que post earum de legitimo ma-
trimonio partum abstinerint (ut prefertur) euolutis certis die-
bus ad ecclesiam pergentes a proximo presbitero cum aspersione aque ex-
orcizate: introducunt: et ibi panis eiusdem porrigitur benedictus.
Aliis autem que non ex legitimo matrimonio: sed de incestuoso vel
alias adulterino ac fornicario concubitu conceperunt et enixe
sunt siue similiter abstinerint siue non) sollemnitas huiusmodi in-
dictorum criminum execratione denegat non esse iuri dissonam
reputantes: eandemque consuetudinem quantum opus est appros-
bantes: omnibus et singulis nobis subditis districte precipi
proximis presbiteris quatinus nulli mulieri post et ob emissam
prolem (nisi aliud canonicum impedimentum obstiterit) in-
gressum eccle denegantes: sed iuxta supradictam consuetu-
dinem illas dumtaxat que de legitimo matrimonio conce-
perint et pepererint: ad purificationem cum preacta solen-
nitate (si fuerint requisiti) in suis recipiant et admittant
ecclesiis. Et nichilominus omnes et singulos utriusque se-
vus (si quos in suis cognouerint parrochiales) notorie ince-
stuosos: adulteros concubinariorum: de incestu vel adulterio
vel concubinato publice et notorie diffamatos: exem-
ploque vite huiusmodi: ceteris honeste viuentibus scan-
dalum inferentes commoneant salubriter et attente: ut

a talibus desistant. Et insuper id nostro officiali Vel pro
motori causarum officii curie nostre: seu alteri nostrorum
Christianitatis decanorum ipsi presbiteri quicquid poterunt
studeant nunciare. Alioquin eosdem presbiteros de incur
ria negligentia et inobedientia conveniri volumus. con
fessosque Vel alias de et super negligentia et inobedientia
huiusmodi convictos decernimus tanquam dictorum criminum
et delictorum fautores iudicandos esse ac Videre animarum
cura et regimine indignos.

De observatione diei dominice et aliorum festorum.

Quod sine causa canonice voluerunt sanctiones
humana secundum temporum Varietatem:
Varianda esse statuta. Nam quod rite et ra
tionabiliter aliquo tempore sancitum est: nunc
alia subeunte rationabili causa restringendum: in aliam
que formam mutandum fore Videmus. Adeo enim te
puit feruor antiquae deuotionis et preualuit modernorum
impietas quod olim ad honorem dei et hominum salu
tem statuti solennes precipuique dies (quibus cristicole
ab opere seruiti cessantes liberius et sedulus ad ecclesi
am diuina audituri conuenirent: debitumque deo impens
derent famulatum) in tantam irreuerentiam et contemp
tum deuenere: Ut non solum inertes: ac qui desidie. ocio:
et ignauie deduntur: dies huiusmodi et ecclesiam eccle
sieque precepta spernant: Verumetiam et hi et auidi ne
gociatores (si quandoque fortassis ecclesiastice prohibi
tioni pareant: ab operibus seruilibus metu ecclesia
stice censure cessantes) tunc ex bono sumpta mali occa
sione: plus abstinentes quam eisdem operibus incumbentes

pl^{us} quoq; his q̄ nō festiuis dieb^{us} (non sine scādalo) si socor
die Vaniloq̄o & lasciuie non Vacent: seduli ad sudos: chore
as: comessationes: tabernas ebrietates: luxurias confu
unt. Non ecclesias frequentant: non orationibus insistūt
non deum & sanctos quorum solennia aguntur Veneran
tur & colunt. sed nefandis eos execrātur blasphemis: Va
riisq; prouocant & offendunt sceleribus detestūdis. Qui
si festa hūmōi reprehendantur violasse & prophanasse: plu
rimi eorūdem necessitatis casum opponunt: alii alias ex
cusationes pretendunt: fereq; omnes se nimia dictorum
festorum multitudine pregruari conquerūtur atq; suc
clamant. Quibus et multi etia; peritissimi in medis
uz adducentes festa oliz eo fuisse preciosa populoq; gra
ta: feruentiori accōmodata deuotioni q̄ rara essent: nunc
autē quia multa: oneri & tedio Videri ac ipa sua numero
sitate: apud multos) Vilescere concludūt. Cui Vtiq; ar
gumento satis assentiendū fore Videretur: si non pleros
q; alios etia; rarissimis ac facillioribus ecclē preceptis in
obedientes esse constaret. Verū si premissa non moueāt
ad oliz: facte circa hoc seculariū negociū prohibitiōis
reuocationem seu restrictionē: hoc Vnum saltem Vin
cere potest: q̄ plus his q̄ anteactis temporibus sūt quos
publicis notissimisq; oppressionibus actos tanta cōstrin
git paupertas: q̄ si omnium antea inditorū festoz obser
uationi incubuerint ac phibitioni paruerint (quo eis quo
tidianum ociosa manus subtraxerit alimentū eos cū li
beris necesse est aut vite temporalis detrimentum pati
perireq; fame aut Vero publice mendicitati fieri subie
ctos. His igitur ducti rationibus et causis nos iohānes
ēpiscopus prefatus tempora rebue: resq; tēporibus apta
et cupientes: ac tali moderamine super premissis salubri
ter prouideri quo nimia multitudo festozū indigentibus

non sit oneri: neq; tediu generare in deuotis seu etiā disco-
lis lasciuiendi occasiōez p̄bere. Videat: prohibitiōem nego-
cia tionis in nō solennioribus festis q̄ manualia seu bras-
chiorū. Vulgo appellant: in q̄bus. Vidz ip̄a phibitio p̄ totā
diez ad ea dūtayat opera et negocia q̄ sine equis et carru-
cis fieri possūt se extendebat. Necnō in illis tribus scilicet
b̄ti sanctini b̄te celine et b̄te katherine festis: in q̄b⁹ p̄te re-
cordationis dñs ludouic⁹ noster immediat⁹ predecessor ab
oībus operibus et negociis seruilib⁹ mādauerat abstinere
censuim⁹ tollendū fore penitus et reuocandū. prout p̄ntis
serie cōstitutōis tollim⁹ ac reuocamus. Liberz illis et aliis
supra expressis tribus manualib⁹ festis exercitiū quorū-
uis seculariū negotiorū et licitorū operū: facultatēq; his in-
sistendi seu etiā abstinendi: singulorū nr̄e dioc̄ incolarū de-
uotioni et arbitrio remittentes (festo sancti marci euāge-
ste dūtayat excepto) in quo eos ab oībus seruilib⁹ operib⁹
etiā cū equis et carrucis. Usq; post prochialez missaz et p̄-
cessionē eadez die fieri cōsuetū prorsus cessare volumus
atq; iubemus. Post quasquidem missaz et p̄cessionē cui-
q; liceat ad queuis nō vetita opera et negocia se trāsser-
re. Ceterz. Vt deuotorū corda ad dei cultū et Venerationez
sc̄torū nō coercionē sed spūalis p̄mii largitione potius inci-
tent. Nā et libera sibi nō coacta diligit deus seruitia om-
nibus et singulis xp̄ifidelibus p̄ntib⁹ et futuris. Vere tunc
vel q̄primū post penitentibus et cōfessis: q̄ pretactis die-
bus et festis: ob honorez dei et reuerentiā sanctorū quorū
natalicia celebrabunt eccl̄iam adierit ac in ea missam de-
uote audierint singulis diebus h̄mōi q̄bus id fecerint. Vt
ginti dies de iniunctis eis penitentis: de dñi nostri ihesu
xp̄i m̄ia eorūdemq; sanctorū martirū et intercessio nib⁹ con-
fisi misericorditer relaxamus. Porro dies dñicales ac oīa
alia dei et sc̄torū precipua festa eorūq; singula ab oī opere

seruati per totam diem (prout ab antiquo debite obseruata et solennizata fuerunt) obseruanda solennizanda ac tota animi deuotione colenda fore et esse decernimus: obseruariq; solennizari ac debita Veneratione coli precipimus. Et ne in nostra diocesi preceptum huiusmodi temerarie infringatur districtius inhibemus Vniuersis ac singulis eiusdem nostre diocesis mandantes et iniungentes parochialibus presbiteris quatinus premissa omnia in suis ecclesiis studeant diligenter publicare.

Precipuum aut et aliorum non precipuorum Vulgo quondam brachiorum et manualium: nunc Vero deuotionis seu ad deuotionem nuncupatorum festorum obseruationis ordo subsequitur. et est talis.

Primo.

Circuncisionis domini. per totam diem.

Epiphanie domini. per totam diem.

Sactorum fabiani et sebastiani martirum. per totam diem.

Sancti Vincentii. ad deuotionem.

Conuersionis sancti pauli. ad deuotionem.

Purificationis sacratissime Virginis genitricis dei marie. per totam diem.

Sancti mathie apostoli. ad deuotionem.

Annunciationis dominice. per totam diem.

Sacri pasche cum duabus immediate sequentibus feriis: lune et martis. per totam diem.

Mercurii post pascha. ad deuotionem.

Sancti marci euangeliste usq; post missam parrochiales cum processione.

Sactorum philippi et iacobi apostolorum. per totam diem.

Inuentionis sancte crucis. ad deuotionem.

Ascensionis domini. per totam diem.

Pentecostes cum duabus: lune et martis immediate se-

quentibus feriis. per totam diem.

Mercurii post penthecostez. ad deuotionez.

Jouis in solennitate eucharistie sacramenti. per totam diem

Sancti barnabe apostoli. ad deuotionez.

Natiuitatis sancti iohannis baptiste. per totam diem.

Sactorum apostolorum petri et pauli per totam diem.

Beate marie magdalenes. per totam diem

Sancti iacobi apostoli. per totam diem.

Sancte anne matris genitricis dei marie. ad deuotionez

Inuentiois reliquiarum beatissimi prothomartiris stephani. per totam diem.

Sancti laurentii martiris. per totam diem.

Assumptionis sacratissime virginis genitricis dei marie. per totam diem.

Sancti bartholomei apostoli. ad deuotionez.

Decollationis sancti iohannis baptiste. ad deuotionem.

Sancti fiacrii confessoris. ad deuotionez.

Natiuitatis sacratissime virginis genitricis dei marie. per totam diem.

Sancti mathei apostoli et euangeliste. per totam diem.

Beati archangeli michaelis. ad deuotionez.

Sactorum martirum dionisii et eius sociorum. per totam diem.

Beati sanctini melden episcopi et confessoris. ad deuotionem.

Sancti luce euangeliste. ad deuotionez.

Sancte virginis celine. ad deuotionez.

Sactorum apostolorum simonis et iude. per totam diem.

Omniunus sanctorum. per totam diem.

Commemorationes defunctorum. per totam diem.

Sancti martini hyemalis turonen. archiepiscopi. per totam diem.

Sancte katherine virginis et martiris. ad deuotionem.

Sancti andree apostoli. per totam diem.

est

Sancti eligii hyemalis. Ad deuotionem.

Sancti nicolay hyemalis. Per totam diem.

Conceptionis sacratissime Virginis genitricis dei marie.
Per totam diem.

Sancti thome apostoli. Ad deuotionem.

Natiuitatis domini. Per totam diem.

Beatissimi pthomartiris stephani. Per totam diem.

Sancti iohannis euangeliste. Per totam diem.

Sanctorum innocentium. Ad deuotionem.

Item Cuiusvis sancti cuiusque parochialis ecclesie patroni. Per
totam diem in ipsa parochia. Et similiter dedicationis cui
uslibet parochialis ecclesie.

De obseruatione ieiuniorum.

Institutum a deo in paradiso corporale ieiunium: et po
stea in deserto quadraginta diebus atque noctibus
sanctificatum: quantum ad necessitatem coercionis peccati: satisfactio
nisque in penitentia: et eleuationis mentis ad spiritualia cadit
sub precepto legis nature. Determinatio autem temporis et modi
ieiunandi: de positivo iure et ecclesie precepto habet. Omnes
que sane mentis et doli capaces (saltem supra Vicesimum pri
mum sue etatis annum constituti valentes ac ieiunare pote
res) indictum ab ecclesia sanctum huiusmodi ieiunium ex contemptu vel
scilicet etiam quod impediatur finis ad quem tendit legislator: et absque
ca rationabili frangentes mortaliter peccant. Quod si ad sin
gulos omnium per Vniuersalem ecclesiam generaliter indictorum
ac in iure expressorum ieiuniorum obseruationem minime te
neant eque et ubique per orbem catholici omnes: ad ea saltem
singuli supradicte qualitatis incolae et diocesani singularum
regionum prouinciarum et diocesum sub pena peccati mortalis
astringuntur quod et prout singuli episcopi in singulis suis diocest

bus iuxta rei tēporisq; ac cuiusq; regiōis exigentiā gēneraliter et specialiter statuenda esse decreuerint et statuerit obseruanda. Necnon ad ea q̄ antiqua diocesanaq; seu etiā puicialis a iure nō improbatā cōsuetudo obtinuerit fore celebranda. **E**as autem res attendentes: et circa hec solerti cura prouidentes nostri predecessores **Vt** (Vt delictet) quam et quorum predictorum in iure expressorum ieiuniorum celebritatem in diocesi meldonensi fuisset ab antiquo obseruatam: et esset imposterum obseruandam mōstrantes: nulla inde procederet ambiguitas: nulliq; sua temeritate impugne contrauenire liceret: sed potius etiā introducta super hoc laudabilis consuetudo eo strictius seruaretur et perseueraret incorrupta quo de ea eiusq; p̄ eosdem predecessores approbatione scripto constaret: omniū a singulorū huiusmodi summā ieiuniorū **Vn**acuz cuiuslibet et ipsorum celebritatis et obseruantie modo inter sua inseruerunt sinodalia statuta. Nos quoq; eorundem nostrorum prouidentiam insequentes predecessorum. Necnon consuetudinem et predictorum sacras obseruantias ieiuniorū similiter approbantes: eadē ieiunia: easdēq; ipsorum obseruantias et celebritates duximus hic fore inserenda et inserendas inseriq; fecim⁹. Ac ne infringant districte prohibuimus et prohibemus.

Primo. Sancta quadragesime ieiunia: cum abstinentia per ipsam totam quadragesimam ab esu carnum. ouorum butiri. lactis. caseorum. et quoruncunq; lacticiniorum.

Item omnia extra quadragesimam sequentia ieiunia: cum abstinentia ab esu carnum: et non ouorum: neq; butiri: neq; ceterorum lacticiniorum. **Q**ue quidē ieiunia

sunt ista Vidz ieiunia mercurii Veneris: et sabbati quatuor temporum post penthecostem. post festum sancte crucis et post festum sancte lucie. Item ieiunia Vigiliarum natiuitatis domini. penthecostes. Assumptionis beate marie Virginis. Beatorum apostolorum petri et pauli. Simonis et iude Nathet Andree. Necnon natiuitatis sancti iohannis baptiste. Sancti martiris laurentii et solennitatis omnium sanctorum. Item ieiunia dierum sancti marci euangeliste: ac rogationu: saltem vsqz post processionem cuiuslibet eorundem dierum cum abstinentia ab esu carnum per totam diem Vt in aliis preactis Vigiliis.

De ecclesiis ecclesiarumqz cimiteriis et aliis sacris locis non prophanandis.

Ecclesias. cimiteria: aliaqz sacra loca nostre dioecesis iuxta sacrorum canonum: generaliumqz et prouincialium consiliorum sanctiones et statuta cupientes ab immundiciis pollutionibus ac quibusuis negociationibus prophanis penitus esse aliena: Choreas duci in eisdem ludos. spectacula locos nundinas ac quouis mercata fieri iudicia processus. iudiciorumqz et processuum strepitus potissime laycorum exerceri. necnon pecorum per ea transitum permitti. Aliasqz ipas prophanari ecclesias et sacra contaminari loca: sub pena canonica. iuris auctoritate et nostra ordinaria. districte prohibemus. Edictum ab antiquo circa hoc sinodale statutum quo sub pena excommunicationis inhibetur ne quis in cimiteriis prophana construere edificia presumat in suo robore permansurum obseruandumqz fore. et esse nichilominus decernentes. Vt autem predicta ab excessibus

et prophanationibus huiusmodi facilius valeant cimiteria defendi: omnibus et singulis singularium parochiarum ecclesiarum nostre predictae dioecesis prouisoribus et matriculariis precipimus statuente quatinus singula earundem ecclesiarum cimiteria muris: seu ligneis septibus pro cuiuslibet ipsorum ecclesiarum facultate: et commoditate locorum ambiri et circūdari faciant: eaqz amodo in futurum talibus teneant circūsepta clausuris: quibus eorundem cimiteriorum patefacti, limites: ipsa esse sacra loca ostendant. et qui viderint: saltem memores suae praedictae nostre prohibitionis: metuqz indite pene: contra eandem nostram prohibitionem facere Vereantur. Nec non antea assuetus per ibi pecorum diuertatur transitus: aditusqz feris: pecudibus et bestiis possit enus precludatur.

De decimis per laycos in suarum periculum animarum detentis: parochialibus ecclesiis infra quarum limites excrescunt restituendis.

¶ Antiquorum a nostris predecessoribus melioribus episcopis conditorum sinodaliū constat tenore statutorum eosdem nostros predecessores se iuris dispositioni conformantes prohibuisse decimas quas in nostra diocesi nonnulli layci in suarum detinuerunt et detinent hactenus periculum animarum de facto transferri in quasuis personae: etiam in monasteria et alia ecclesiastica loca (inconsulto episcopo pro tempore existente) preterq̃ in parochiales ecclesias infra quarum parochiarum limites decime huiusmodi excrescunt.

Nos quoqz id similiter prohibemus precipientes prout per dicta antiqua statuta preceptum est omnibus et

e iii

singulis nostre Diocesis ecclesiarum rectoribus et aliis presbiteris nobis subditis quatinus prefatos laycos frequenter exhortentur: caritative moneant requirant: et salubriter inducant: quos etiam omnes et singulos generaliter et singulariter sic monemus. requirimus ac in domino exhortamur: Ut decimas huiusmodi supradictarum parochialium ecclesiarum presbiteris: quibus diuino iure et humano ratione diuinorum obsequiorum: et ecclesiasticorum administrationis sacramentorum debentur) restituant. Nec confidant aut se credant iidem layci sine peccato mortali detinere posse pretextu cuiuscunque possessionis etiam longissimi et immemoralis temporis: seu ratione cuiusvis per eos pretese infeudationis: etiam a nostris predecessores mel densibus episcopis aut alias absque auctoritate domini nostri pape (cui et non alteri competit) quocunque modo facte: nisi ipsam infeudationem legitime constiterit concessam et factam fuisse ante lateranense consilium: quod Anno domini millesimo centesimo septuagesimo nono extitit celebratum. Nam si alias se aut suos predecessores laycos (quorum causam in dictis decimis habere pretendunt) easdem decimas usurpasse seu male et iniuste detinuisse: sequz adhuc (inuitis parochialibus presbiteris: quibus de iure spectant ut prefert) sacrilega manu detinere cognouerint. aut id ex crassa et supina ignorantia indurati cognoscere noluerint: sed et ipsas decimas predictis parochialibus presbiteris cum effectu restituere pertinaciter contempserint: sciant se post eorum corporalem mortem ecclesiastica sepultura per dictum lateranense consilium priuari debere. Ac se cum suis fautoribus (nisi vere penituerint) iusto et equo iudicio: iustaque censura iusti et equi iudicis: eterni scilicet dei (de cuius domo debitum ministris temporalem cibum

nota bene
lx dixit
infra xel.

subtraxerint) perpetue fami: eternisq; supplicis fore et
esse subdendos: ac eternaliter mancipandos.

De excommunicatis publicandis a euitadiis. Nec
non de registris super hoc per parrochiales presbiteros
conficiendis et conseruandis.

Dita a nostris predecessortbus meldensibus epi
scopis super publicatione excomunicatorum sino
dalia approbantes statuta ac etiam quo ad aliqua inno
uantes districte precipimus: Ut singuli parrochiales ps
biteri statim postq; litteras excommunicationis sup pu
blicatione excomunicatorum denominatorum in eisdē
a curia nostra emanatas sub ipsiusq; sigillo confectas
ac sigillatas: nec non per scribam eiusdem curie vel aliu
ad hoc deputatum pro registro signatas receperint exe
quendas. Id ipis excommunicatis (si in parrochiis ipso
rum presbiterorum commode valeant apprehendi) signi
ficent: eos Ut suā procurent absolutionem salubriter am
monentes. Ipsosq; nichilominus (etiam si id eis persona
liter et particulariter significatum non fuerit) q̄ diu in ha
iusmodi excommunicationis sententia permāserint eui
tent: atq; Ut ab aliis euitetur: alta et intelligibili voce in
suis ecclesiis diebus dominicis et festiuis denuncient et
publicent excommunicatos. Ut sic saltem rubore confusi
ad sancte matris ecclesie gremium valeant reuocati: de
bitamq; ei obedientiam ac condignam satisfactionem im
pendere cogantur quibus fuerit impendenda. Laueāt
quoq; iidem parrochiales et alii presbiteri ne cum excom
municatis (nisi in casibus a iure permissis) quouis modo
communicare presumant potissime in diuinis. Naz pres
bitero in publice et nominatim excommunicati presen
tia scienter et spōte celebrant: aut etiam excommunica
tum ad ecclesiastica sacramenta vel ad sepulturam ad
e S

mittenti interdictus est ipso iure ecclesie ingressus. Irre-
gularisqz efficitur si contra interdictum huiusmodi diutius
in ea se ingerat officiis. Preterea per constitutionez
felicitis recordatōis clementis pape quinti in consilio vni-
uersali editam: scienter sepelientes in cimiteriis cadauera
excommunicatorum: publice aut etiam nominatim in-
terdictorum sententiam excommunicationis ipso facto
incurrunt.

Item precipimus singulis predictis parrochialibus
presbiteris quatinus registra conficiant: in quibus nomi-
na et cognomina suorum parrochianorum excommuni-
catorum: et eorum ad quorum instantias sunt excommu-
nicati: necnon datam litterarum excommunicationis huius-
modi: diemqz annum presentationis earundez sibi fas-
cte diligenter registrent. quosquidem excommunicatos (si
postea anteq̃ ad plenum absoluantur semel aut pluries
Usqz ad certum tempus seu ad certa tempora relaxari
contingat) id notare dicti presbiteri et in preactis registris
conscribere non omittant. Nam termino huiusmodi rela-
xationis elapso) prefati relaxati in pristinam (nisi inter-
rim fuerint plenarie absoluti) retruduntur excommuni-
cationis sententiam. Suntqz vti prius publicandi excom-
municati et ab omnibus vti supra dicitur evitandi: do-
nec suam obtinere meruerint et obtinuerint absolutio-
nem in scriptis. tunc enim eos iidem presbiteri absolutos
nuntiabunt et publicabunt datamqz litterarum huiusmodi
absolutionis ac diem receptionis earundem similiter: vti
prefertur registrantes. antea registrataz excommunica-
tionem de suis registris delebunt. Quibusquidem presbi-
teris districte inhibemus ne pro cuiuslibet littere excom-
municationis registro ultra summam. l. den. turonens.
totidemqz pro registro aggravationis. et similiter reagi

grauationis relaxationis et absolutionis exigere presu-
munt. Sub hac autem infra scripta forma (mutatis mu-
tandis) preteracta poterunt confici excommunicatorum
registra.

Hec sunt registra excommunicatorum in parrochia
de. N. meldeu diocesis publicatorum p me. N. ecclesie pro-
chialis eiusdem loci rectorem iuxta consuetarum sup hoc
et michi presentataru seriez et continetia excommunicatois
litterarum infra scriptis diebus et annis fideliter facta.

Primo sequitur forma registri excommunicatois.

Anno dñi millesimo quadringentesimo nonagesimo
tertio die quarta m. sis septembris. presentate michi fue-
runt exequende excommunicatois littere a curia meldeu
emanate: et sub eiusde curie sigillo: ac data diei. xxvi. mē-
sis augusti nouissime preteriti confecte quibus constat
N. parrochianum meum auctoritate domini officialis
meldeu ad instantiam talis fuisse et esse excommunicatū.

forma registri relaxationis.

Anno dñi ac. Presentate michi fuerunt exequende re-
laxationis littere a curia meldeu emanate et sub eiusde
curie sigillo de data diei. xv. mensis septembris nouissime
preteriti confecte quibus constat. N. parrochianum meū
a sententia excommunicatois in eū auctoritate dñi officia-
lis meldeu. ad instantia talis lata fuisse et esse usqz ad diē
primam instantis mensis octobris fuisse et esse eadez au-
toritate relaxatum.

forma registri abso-utionis.

Anno domini millesimo ac. Presentate michi fue-
runt exequende absolutiois littere a curia meldensi ema-
nate et sub eius sigillo de data diei secunde mensis octo-
bris quibus constat. N. meum parrochianum a sententia

excommunicationis in eum auctoritate domini officialis meldeſi ad instantiam talis lata: fuisse et esse eadem auctoritate absolutum.

Est autem notandum q̄ eedem forme seruāde sunt in aggrauationibus et reaggrauationibus registrandis.

Item notandum est q̄ si preſtacte censure auctoritate alterius iudicis q̄ officialis meldeſis late et promulgate fuerint: tunc ille alter iudex et nō officialis meldeſi in dicto registro exprimi debet.

Item Statuimus Volumus et ordinamus. Q̄ preſtacte excommunicatorum registra apud illos remaneant presbiteros qui parochialibus ecclesiis deseruiunt p̄ tempore in diuinis. Eisdem presbiteris sub pena suspēſi inhibentes ne quis eorum si sue Vel aliene deseruire deſierit parochiali ecclesie. predicta ipsius ecclesie registra penes se detineat aut ea quouismodo alienare p̄sumat Sed succedenti ac post eum deseruienti in eadem ecclesia presbitero et non alteri persone tradat fideliter conseruanda. Q̄ si dicta registra in alienas manus deuenire: et absq̄ dictorum presbiterorum deseruientium consensu et Voluntate detineri contingat monemus exnunc prout ex tunc omnes et singulos huiusmodi alienos dictorum registroz detentores quatinus sub pena excommunicationis ip̄a registra q̄citius poterunt prefatis tūc deseruientibus presbiteris restituant.

De spiritalis iurisdictionis perturbatoribus et Violatoribus ecclesiastice libertatis. Deq̄z penis et censuris in eos a iure latis.

Q̄ noua res: q̄ ille antiquis humani generis lucidissimus hostis nauiculam petri orthodoxaz Vir

delicet militantem ecclesiam Variis tempestatibus exa-
gitat ac submergere satagit. Sed Veredū nimis q̄ plura
modernis q̄ retroactis temporibus idem subdolos eccle-
sie persecutor: tot sibi cōsentaneos apostatas inuenit pa-
ratissimosq̄ satellites: Ut eorum multitudine Vallatus
in eam adeo seuire auct: q̄ ipsorum insultibus constricta
sublatis ab eadem et subsidio renūgii et remigantium li-
bertate inter tantas constituta procellas: tam omni spe
destitui iamq̄ comparatione priscorum tranquillitatis
temporum et antique placidioris aures periclitari Vide-
tur. Hec enim eadez sanctissima Virgo: christi sponsa ma-
ter ecclesia (dum adhuc filiorū erga eaz deumq̄ dilectio
vera maneret) et q̄ diu libera eidez extitit exercebat iur-
isdictionis facultas: tunc sese suosq̄ propriis spiritualib⁹
armis ab oppressoribus qui perpauci erant defendebat:
eoq̄ in tuto recepta: et suis circumsepta ministris (reful-
gente iusticia) per viam pacis incedens: subditorum sin-
gulos sic clauum potestate ducebat: Ut omnes sub eius
alarum protectione securi consisterent: ipsaq̄ in eorum
quiete quiesceret: et salute gauderet. Nunc autem insti-
gante predicto seditiois perditionisq̄ autore) tantum
aduersus eam creuit impiorum sceleratorumq̄ nume-
rus: et efferbuit temerarium audacia Ut in proprias vi-
si coniurasse matrem degeneres filii (si ab ea eiusq̄ mi-
nistris: clauis potestatemq̄ ligandi atq̄ soluēdi penitus tolle-
re non possint) saltem liberam tanto conamine auferre
pernituntur his Utendi facultatem: q̄ ipsis ecclesie mi-
nistis in publicos eorum oppressores: ecclesiasticosq̄ li-
bertatis sacrilegōs Violatores defensionis brachiū non
solum non extendere: sed etiam ferientibus dix oppone-
re liceat et pretacte spiritualis iurisdictionis clipeo se tue-
ri. Nam et lidem piissime matris ecclesie Records aduer-

farit ecclesiasticas (exosas quidem eis) sed deo dicatas
ac diuino cultui deputatas (personas in foro laycali etiā
personaliter contra ius fasq; conuenire tractare: condē-
nare. Onera insuper eis imponere pecunias extorques-
re ab eisdem de rebus ecclesiasticis ac spiritualib⁹ dispo-
nere. et ecclesiasticas infringere libertates. Necnō de cau-
sis criminibus et delictis quorum cognitio punitio ⁊ corre-
ctio ad ecclesiasticum forum spectant cognoscere: iudicas-
re et alias ecclesiasticam perturbare iurisdictionem presu-
munt: ac totis contendunt conatibus eneruare eaq; fieri
procurāt. et quos laycalibus carceribus clericos detinue-
rint Vel fecerint detineri mancipatos: ecclesiastico iudici
id legitime requirenti restituere recusant. Qui si quādo
per ipsum iudicē Vel eius auctoritate pro premissis aut
aliis quibuscūq; causis et per eos patratis scelerib⁹ (quo-
rum cognitio et correctio ad eum Vel premissis pertinet)
citati moniti Ve exstiterint aut etiam contumaces eccle-
siastica percussi censura tunc in sua malicia perdurātes
sp̄ietis censuris contemptisq; clauibus in ecclesiasticas
ferocius insiliunt personas easq; nōnunq; carceribus cō-
uiciis Verberibus molestiis ac infandis afficiunt contu-
melis. talibus quoq; Violentis et aliis exorbitantibus
Vitis ad contumacibus et pertinacibus iuste excommu-
natis impendendum absolutionem (si nō libere data sed
Vel extorta absolutio dici debeat) inuitos et pro sua iustis-
cia frustra decertantes ecclesiasticos iudices cōpellunt.
Nos Vero iohānes ep̄s p̄fat⁹ tātos clauū cōtēptus imis-
nētēq; ex cōsequētī spūalis iurisditiōis subuersionem ac
ecclesiastice libertatē ex cidiū tātaq; discrimina ⁊ nrōz picus-
la subditorū (nō sine cordis amaritudie) cōspiciētes: necnō
ad puerorū correctōez p̄dictorū cognoscētes nos incassum
hacten⁹ laborasse nichilq; de eorū emēdatōe (nisi desuper

datū fuerit) Ultra sperātes satī⁹ ecclē cāz dñō nrō ihū xpo
credere putauim⁹ effundereqz pces Vt ipē sua clementia
Vel eos ad gremiū nrīs ecclē Verūqz obediētiā reducere
Vel certe ī brachio sue potētie ipāz ecclāz suā spōsā ab eis
deorūqz oppressiōib⁹ Violentis ac demōiacis infesta
tiōib⁹ prorsus liberare defendereqz sp ac reddere tutaz dī
gnēt: q nos hmoi ecclē psecutores ptinaces. iduratos ecclā
sticā deridētes disciplinū multiplicat⁹ cē suraz ictib⁹ ptū
dere et eos his effici duriores. Deqz ne q ipoz iuris forsā
ignari eo ipugne se pmissa credāt ppetrare facinora et ad
deteriora pcliuios reddant quo nos cōtra eos impediē
te laycali ptate Vt pferē pperderint remissius pcedere ad
Vindictā. nōnullas inter plures circa hoc dudū a scis pa
trib⁹ canonū cōditorib⁹ editas et in corpore iuris clausas cō
stitutiōes elici fecim⁹ duplicimusqz (Vt oib⁹ innotescāt) hic
fore subnectēdas. qtus prochiales pbū nrē dioc⁹ eaz effe
ctū ī suis pōpnis publice exponāt. ac ipāz Vigore omēs
spūalis iurisditiōis pturbatores et ecclāstice libertatē vio
latores antedictos in generali denuncient penis et cen
suris in ipis constitutionibus expressis fore et esse ligā
tos. Nec propter hoc iidem perturbatores et Violatores
aduersum nos ecclesiasticasqz nostre Diocesis personas
tanqz eedem a nobis fuerint emanate censure pretende
re queant occasionem feruendi. sed potius Vereantur et
si solitam ferociam ac damnabilem temeritatē non
in toto deponant saltem fortasse tepescant a tanto dum
palam nouerint penas et censuras huiusmodi non no
stra sed iuris auctoritate in eos olim extitisse promulga
tas. nosqz solum in his meros esse iurium executores.
Eorundem autem constitutionum tenores subsequunt
et tales sunt.

Tenor: edicte constitutionis in consilio parisiensi.
Nullus iudicium: neq; presbiterum: neq; diaconum:
aut clericum. Vllum aut minores ecclesie: sine permis-
su pontificis per se distringere: aut condēnare presumat.
quod si fecerit: ab ecclesia dei cui iniuriarū irrogare digno-
scitur: tandiu sit sequestratus: quousq; reatum suūz co-
gnosceus emendet.

Item: tenor: edicte constitutionis in consilio generali
lugdunensi.

Quicunq; pro eo q; in reges. principes. barones. nobi-
les. balliuos: Vel quoslibet ministros eorum aut quoscūq;
q; alios excommunicationis suspensionis seu interdicti
sententia fuerit promulgata: licentiam alicui dederint oc-
cidendi capiendi: seu alias in personis aut bonis suis Vel
suorum grauandi eos qui tales sententias protulerunt:
siue quorum sunt occasione prolata: Vel easdem sententi-
as obseruantes seu taliter excommunicatis commu-
nicare nolentes (nisi licentiam ipsam) reintegra(reuocā-
uerint) Vel si ad bonorum captionem occasione ipsius li-
centie sit processum: nisi bona ipsa fuerint infra octo dies
rum spacium restituta: aut satisfactio pro ipsis impen-
sa: eo ipso sententiam excommunicationis incurrant.

Eadem quoq; sententia sint innodati omnes qui ausi
fuerint predicta licentia data Vti: Vel aliquid premissorū
ad que cōmittenda dari licentiam prohibuimus ali-
as committere suo motu. Qui autem in eadem senten-
tia permanserint duorum mensūz spacio: ex tunc ab ea
non possint nisi per sedem apostolicam absolutionis bene-
ficiū obtinere.

Item: tenor: edicte constitutio-
nis in consilio lateranensi.

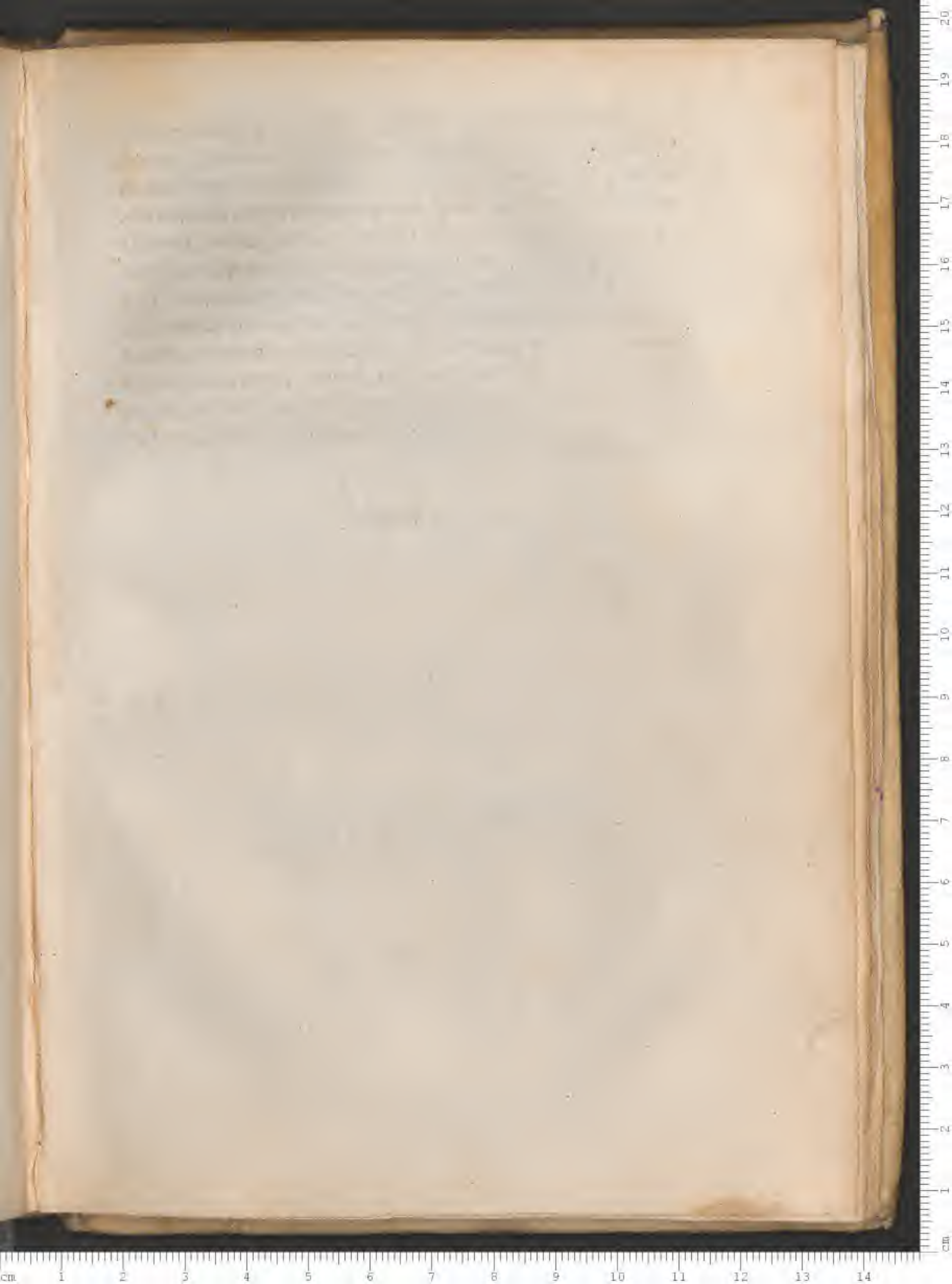
Non minus et infra. In diuersis mundi partibus
consules ciuitatis et rectores necnon et alii qui potestas
tem habere videntur: tot onera frequenter imponunt ec-
clesiis: Ut deterioris conditionis factum sub eis sacerdos
tunc videatur q̄ sub pharaone fuerit: qui legis diuine no-
ticiam non habebat. Ille quidem (omnibus aliis seruitur-
ti subactis) sacerdotes et possessiones eorum in pristina
libertate dimisit: et eis alimoniam de publico adminis-
trauit. Isti vero onera sua fere vniuersa imponunt ec-
clesiis. et tot angariis eas affligunt: Ut eis quod hiere-
mias deploreat competere videatur. Princeps provin-
ciarum facta est sub tributo. Siue quidem fossata: siue
expeditiones: seu alia quelibet sibi arbitrentur agenda:
de bonis ecclesiarum et clericorum et pauperum christi
vsiibus deputatis volunt fere cuncta compleri. Jurisdi-
ctionem etiam et auctoritatem prefatorum ita euacuant
Ut nichil potestatis eis in suis videatur hominibus re-
mansisse. Quocirca sub anathematis distractione fieri
de cetero talia prohibemus: nisi episcopus et clerus tan-
tam necessitatem vel vtilitatem inspexerint: Ut absq̄
ulla coactione ad releuandas communes vtilitates vel
necessitates (ubi laycorum non suppetunt facultates)
subsidia per ecclesias estimant conferenda. Si autem
consules aut alii de cetero ista commiserint: et comuni-
ti desistere noluerint: tam ipsi q̄ fautores eorum: excom-
municationi se nouerint subiacere: nec communioni red-
dantur donec satisfactionem fecerint competentem.

Item tenor decretalis consti-
tutionis honoris pape tertii

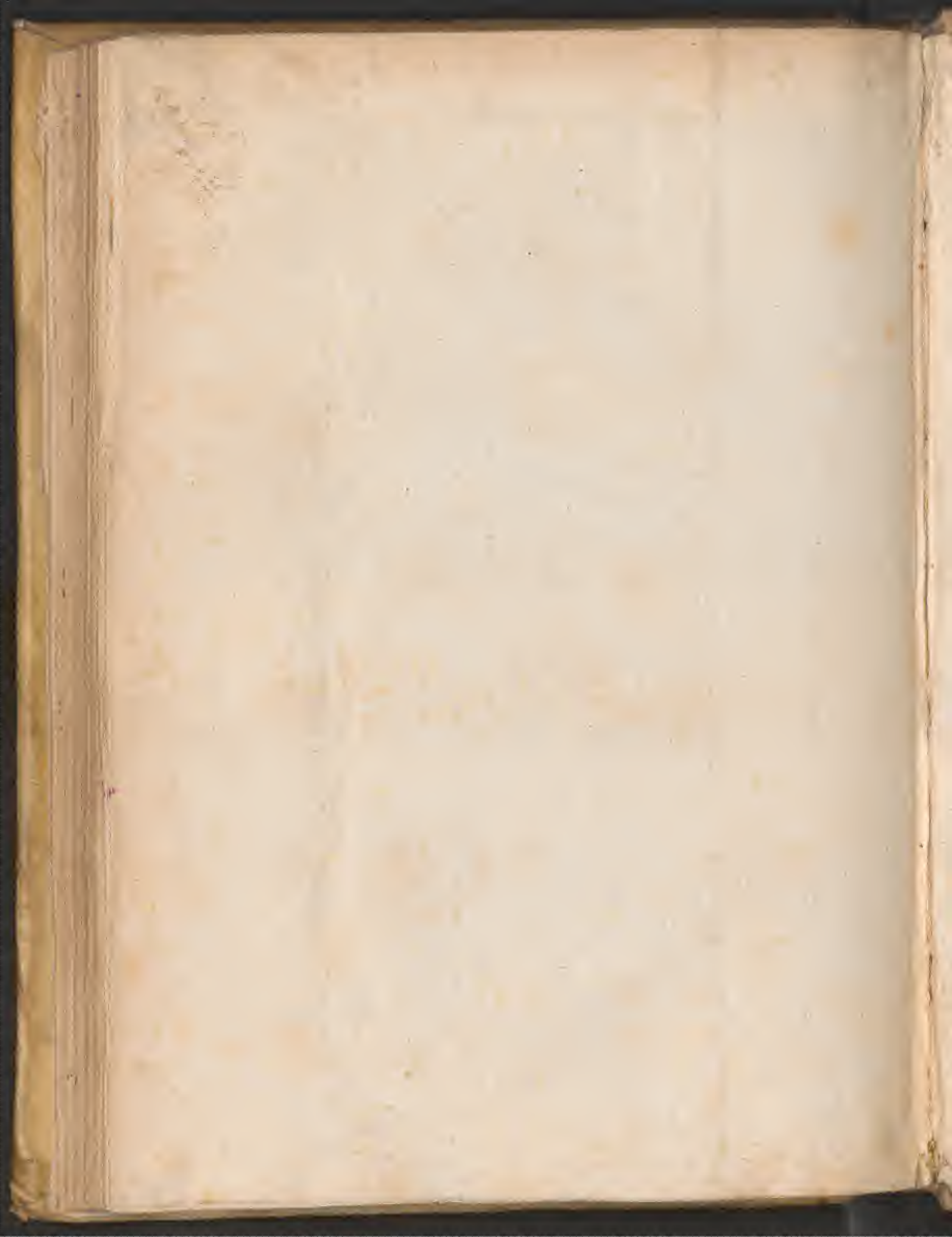
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
Nouerit fraternitas tua. et infra. Excommunicamus omnes hereticos Vtriusque sexus: quocumque nomine censeantur: et fautores et receptatores et defensores eorum. Necnon et qui decetero seruari fecerint statuta edita: et consuetudines introductas contra ecclesie libertatem nisi ea de capitularibus suis infra duos menses post huiusmodi publicationem sententie fecerint amoueri. Itaque excommunicamus statuarios. et scriptores statutorum ipsorum. Necnon potestates consules. rectores. et consiliarios locorum Vbi decetero huiusmodi statuta et consuetudines edite fuerint Vel seruare. Necnon et illos qui secundum ea presumpserint iudicare: Vel in publicam formam scribere iudicata.

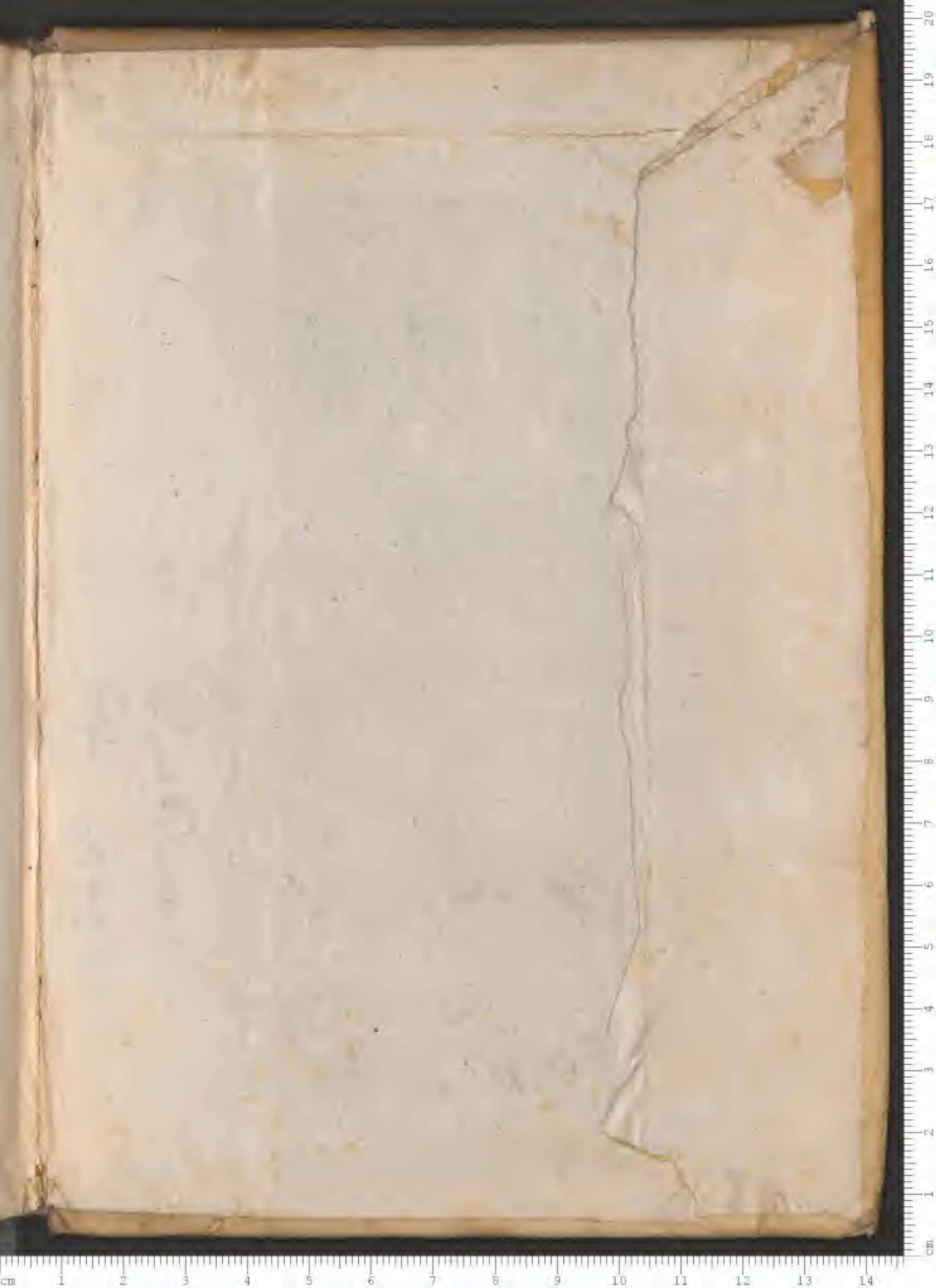

Finis.

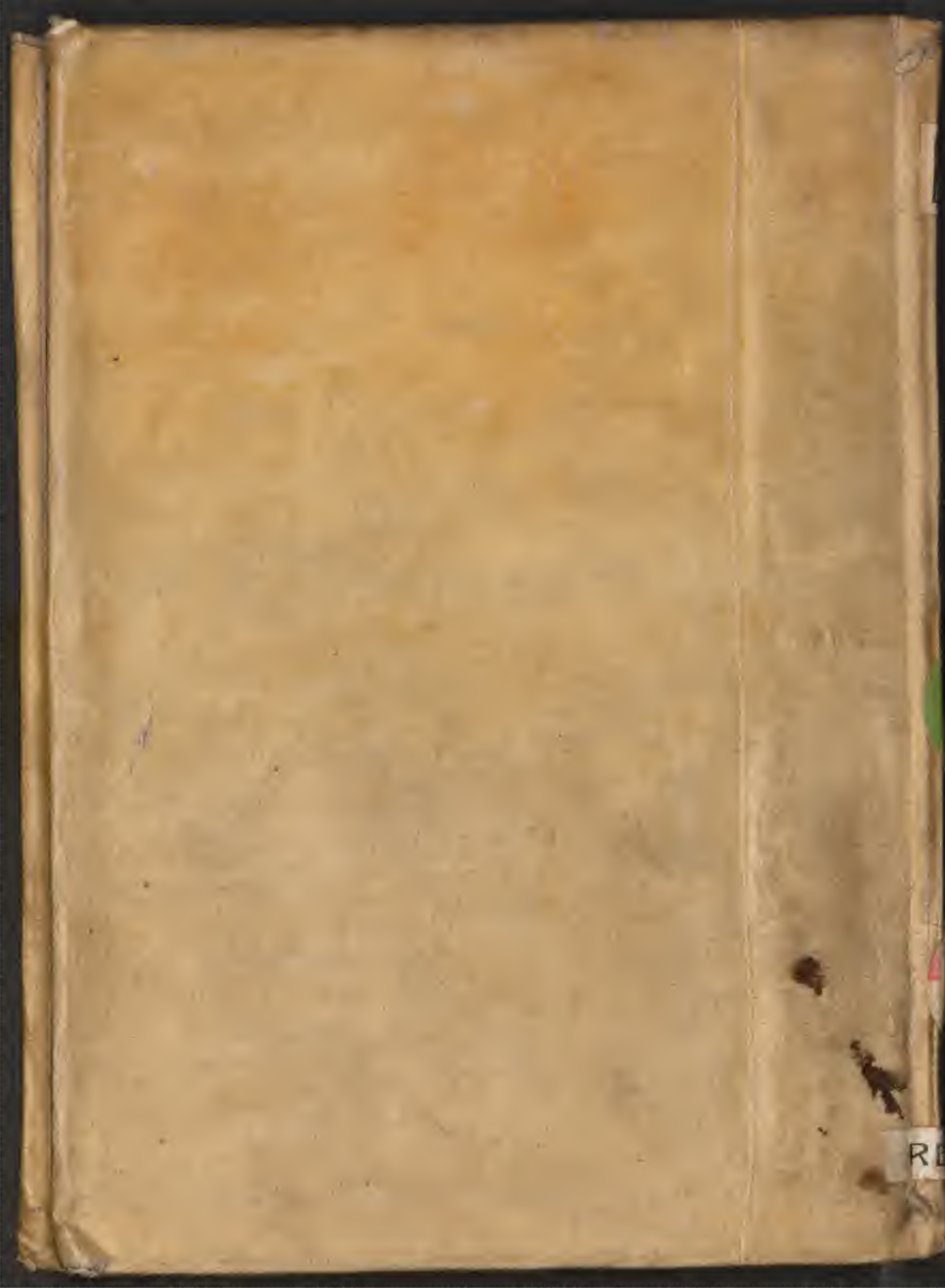

1. The first of the three is the
 2. second of the three is the
 3. third of the three is the
 4. fourth of the three is the
 5. fifth of the three is the
 6. sixth of the three is the
 7. seventh of the three is the
 8. eighth of the three is the
 9. ninth of the three is the
 10. tenth of the three is the
 11. eleventh of the three is the
 12. twelfth of the three is the
 13. thirteenth of the three is the
 14. fourteenth of the three is the
 15. fifteenth of the three is the
 16. sixteenth of the three is the
 17. seventeenth of the three is the
 18. eighteenth of the three is the
 19. nineteenth of the three is the
 20. twentieth of the three is the

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

RE

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15